

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1985

OKTÓBER

SÓS GYÖRGY

Oroszlános történet

- két részben -

Szereplők:

Béres Gábor
Csom Sándor
Hubert László
Kiss Ágnes
Dr. Czuckbauer Levente
Rexa Tibor Tassi
Zsuzsanna
Dr. Komor Áron
Özv. Tóth Pálné
Vera nővér
Bán Dénes

Ez a történet több színhelyen játszódik. Valamennyi változás nyílt színen, nagyon gyorsan, filmszerűen történik. A változások technikája az, hogy egy-egy jelenet végén a színtér elsötétül, kivéve a színpad elejét, ahol Béres áll. Majd az ő végszavára világosodik meg az új helyszín. E módszerek megfelelően valamennyi helyszín alig több jelzésnél

ELSŐ RÉSZ

Béres irodája

Egyetlen, meglehetősen kopottas íróasztal, székek. Esetleg egy mögötte függő díszletelemre festett iratszéknyel

BÉRES (harmincöt év körüli férfi, de nem a jóképű detektívfelügyelők fajtájából való; talán kicsit kopaszodik is. Póz nélküli, értelmes, rokonszenves ember. Kezében dosszié, az utolsó lapot nézi, aztán a dossziét összehajtva előrejön) *Ez a történet soha nem esett meg a valóságban. Az itt szereplő vala-mennyi személy, intézmény, valamennyi név, becenév, minden ember, állat a szerző képzeletének születte. Én magam is. Ez a szűk, sötét iroda is, aminél, ha már képzeletről van szó, én sokkal szebbet is el tudtam volna képzelni ... Béres Gábor nyomozó főhadnagy vagyok. A rám bízott esetek közül korántsem ez volt a legszenzációsabb, sem a legizgalmasabb. Őszintén megvallva soha nem is volt, sem igazán szenzációs, sem igazán izgalmas esetem. Ilyeneket én is csak a televízióban szoktam látni. Szeretnék mindenkit megnyugtatni, hogy az ügyben nem merült föl semmiféle tévedés vagy épp törvénysértő motívum. Nem, erről nincs szó. A tett elkövetője kézre került, a bíróság meghozta ítéletét, a bűnös le-töltötte a kiszabott büntetést. De én, aki a nyomozást vezettem, néha (még ma is fölébredék éjszakánként, tőprengeni kezdek, és nem tudok újra elaludni. Nem azért, mintha bármit is rosszul csináltam volna. Ez*

az eset minden különlegessége ellenére meglehetősen egyszerű volt, és a számtalan feladat között, amit az évek során rám bízta, és amit jól vagy rosszul meg-oldottam, horderejét tekintve majdnem jelentéktelen. S hogy egészen őszinte legyek, az eredményt sem valamiféle nyomozói bravúr vagy furfang hozta meg. Inkább csak az idő múlása segített. Különös, hogy egy nyomozót utólag igazasson egy olyan ügy, ami a tettes kézre kerüléséig csaknem érdektelen volt. Nem azért, mintha bármiféle igazságtalanság történt volna: ő előre megfontolt szándékkal követte el a tettet, ezt bizonyítottuk, és ő egy pillanattal nem is tagadta. Ami engem még most is néha felriaszt, az a nyugtalanító gondolat, hogy tények, bizonyítékok, ujjlenyomatok, tanúk, beismerések és egyértelműen helyes ítéletek között is milyen sok arcban, milyen megfoghatatlanul bujkál az igazság. Úgy értem, a mindenkit megnyugtató, teljes igazság.

Zsuzsika titkárnői irodája

Béres végszavára világosodik ki a színpad, Béres eltűnik

ZSUZSA (címlapon Tassi Zsuzsanna, huszonegy éves titkárnő. Nem visel szemüveget, szorgalmas, jól dolgozik, ezért egy kicsit mindig meg van ijedve, hátha nem végzett el valamit, vagy nem jól. Két könyv van nyitva előtte. Az egyikben néz valamit, aztán megnézni a másikban is. Itt is, ott is tesz egy-egy jelet, talán két névsort hasonlít össze)

CSOM (hatvanéves, középtermetű, szikár ember. Sötétkék „ünneplőben” van, fehér ingben, nyakkendő nélkül. Belép) Jó napot, Zsuzsika!

ZSUZSA (egy pillanatra fölnéz, aztán minden reagálás nélkül még kétszer összehasonlítja a két könyv rubrikáit, a másodikban aláhúzza valamit, egy pillanattal még elégedetten szemléli, aztán fölnéz. Barátságosan rámosolyog Csomra, és őszintén, kedvesen köszön, ahogy tulajdonképpen akkor kellett volna, mikor Csom belépett) Jó napot, Sándor bácsi! De régen nem láttam, hogy van? Mi szél hozta erre?!

CSOM (kicsit meglepetten) Nem maga üzent értem? A Ferkó gyerek azt mondta, hogy Zsuzsika üzeni, hogy az igazgató úr vár ma délelőtt fél tizenegyre, legyek szíves, így mondta, legyek szíves...

ZSUZSA Jaj, persze! De tudja, nem voltam biztos benne, hogy megkapta az üzenetet...

CSOM Megkaptam. És fél tizenegyre lesz öt perc múlva.

ZSUZSA Igen, csak az a baj... Jaj, istenem! Az igazgató úr már elment... Ugye, nem tudtuk biztosan, hogy megkapta-e az üzenetet, és az igazgató úr már elment...

CSOM Jöjjenek holnap?

ZSUZSA Jaj, istenem! Az igazgató úr elutazott, és tud-já, hogy így utazás előtt ez a zűrzavar meg kapkodás... és mivel nem tudta biztosan... talán ki is ment a fejből...

CSOM Nem olyan nagy baj az. Majd ha hazajön... **ZSUZSA**

Igen. Pedig hogy szeretett volna találkozni Sándor bácsival.

Jaj, istenem, de most csak egy fél év múlva lesz itthon.

Amerikába utazott. Tanulmány-útra. Nagyon szeretett volna találkozni magával. De mit csináljunk? Tegnap elutazott...

CSOM Tegnap?

ZSUZSA Mikor üzentem, akkor még úgy volt, hogy a jövő héten. De közben ... Aztán gondoltam, hátha nem is kapta meg az üzenetet — Ferkó néha elfelejt mint —, vagy nem tud jönni Sándor bácsi, vagy beteg ...

CSOM Volt két tüdőgyulladásom, négy éve, de kihordtam lábon. Azon kívül soha életemben nem voltam beteg ...

ZSUZSA Igen, igen... Szóval az igazgató úr nem akart semmi különöset, csak kezet akart fogni Sándor báccsival.

CSOM Köszönöm.

ZSUZSA Hogy gratuláljon.

CSOM Köszönöm.

ZSUZSA És én is gratulálok.

CSOM Köszönöm.

ZSUZSA (a fiókból borítékot vesz elő) Ezt a borítékot az igazgató úr akarta odaadni, de azt hiszem, én is odaadhatom. Egy kis jutalom.

CSOM Köszönöm szépen.

ZSUZSA (fölkáll, átnyújtja a borítékot, kezet fog Csommal. Ünnepelesen) A kitüntetéséhez az egész állat-kert szeretettel gratulál.

CSOM Köszönöm.

ZSUZSA Igaz, hogy mi csak legy kis állatkert vagyunk, nem úgy, mint a budapesti, de azért nagyon szerettük Sándor bácsit, amíg dolgozott és... jaj, istenem, persze !most is szeretjük, hogy nyugdíjba ment. Milyen kitüntetést is kapott?

CSOM Munka l'erdemrend, bronz fokozat.

ZSUZSA Az Országházban adták át?

CSOM Ott.

ZSUZSA És szép ünnepség volt?

CSOM Szép.

ZSUZSA És Budapest hogy tetszett?

CSOM Nem nagyon néztem. Csak fölutaztam, oda-mentem, kezet szorítottam a helyettes miniszterelnökkel, laztán jöttem is haza. Először egy kicsit bántott, hogy csak úgy a kezembe nyomja azt a piros dobozt. A tévében én mindig úgy láttam, hogy a mellre szokták kitézni, de aztán megértettem, hogy ha mindenkire feltűzte volna, alighanem tyúkszem nőne az ujján.

ZSUZSA Sokan voltak?

CSOM Sokan. De oroszlánápoló csak én egyedül. És ezt nagyon szépen köszönöm az igazgató úrnak.

ZSUZSA (szerényen) Ugyan. Maga dolgozott, nem ő.

CSOM Ez igaz, de azért mégis köszönöm. Furcsa szerzet !az !ember. Én az életem java részét töltöttem oroszlánok között, nem mondhatta senki, hogy ijedős volnék, vagy hogy gyenge az idegem. Pedig egyszer volt egy olyan him is a kezem alatt, aki egy hónappal előbb még szabadon vadászott. Aztán, hogy ott a kupolában kimondták a nevem, mégis egyszeribe akkora gombóc gyűlt a torkomba... Szép volt ...

ZSUZSA Nem akar visszajönni még egy kicsit? Jaj, istenem, az igazgató úr biztosan örülne.

CSOM Nem. Köszönöm. Amíg az idóm ki nem tellett, becsülettel dolgoztam, amit csináltam, nagyon szerettem csinálni, de most már kedvem van a nyugdíjamhoz is.

ZSUZSA Megérttem. Higgye el, nekem sem könnyű. Jaj, istenem, nem mintha az igazgató úr mellett rossz lenne, de azért mégis ... Tudja, hogy van ez... .

CSOM Nem nagyon tudom. Én közvetlenül mindig csak oroszlánokkal dolgoztam; de igazgató mellett, azt hiszem, annak is meglehet a neheze...

ZSUZSA Akkor minden jót, Sándor bácsi! Aztán ha egyszer, egyszer erre jár, nézzen be hozzánk. De ne csak így futtában, hogy még csak le sem ül; és ha valamiben segítségre volna szüksége, mi mindig... (Kezet nyújt, barátságosan) Viszontlátásra!

CSOM Viszontlátásra. (Egy pillanatig áll még, aztán leül)

ZSUZSA (zavartan néz Csomra. Erre nem számított)

CSOM (természetesen azért nem ült le eddig, mert nem kínálták helytel. Kicsit bántotta is a dolog, most meg az bántja, hogy akaratlanul megsértette Zsuzsikát azzal, hogy le sem ült) ...Ha a leveleket ide-adná ... Az már szép !segítséglenne ... .

ZSUZSA Milyen leveleket?

CSOM Az igazgató úr megígérte. Vagy két hónapja. Azt mondta, hogy majd Zsuzsika összegyűjti mind, átköti rózsaszín masnival, és ideadja. A rózsaszín masni persze csak vicc. Az igazgató úr néha szeret viccelni. Eddig nem akartan Zsuzsikát ezzel zavarni, de ha már úgyis itt vagyok...

ZSUZSA Nekem !az igazgató úr nem mondott semmi-féle levelet! Ismer, Sándor bácsi, ha énram valamit rám bíznak, azt én azonnal intézem. De azt sem tudom, miről van szó?!

CSOM A levelek, amiket az oroszlánokról küldték. A brémai állatkerttől, a hamburgitól, Stockholmból meg a többi helyről. Az igazgató úr mindig mondta, mi-kor prémiumot meg jutalmat adott hogy most innen dicsértek meg, most meg onnan, hogy milyen szép állatokat neveltem.

ZSUZSA (csóválja a fejét) Én minden levelet ismerek. Már úgy értem, hogy nekem az a dolgom, hogy föl-bontsam a postát, de ilyen leveleket mi soha... Jaj, istenem, nem úgy értem, hogy az igazgató úr nem mondott volna igazat, de talán rosszul emlékezett, vagy amilyen rendes ember, örömet akart szerezni Sándor bácsinak, azután persze elfelejtette az egészet. Annyi mindennel van tele a feje, nem csoda, ha elfelejt valamit, ami nem olyan fontos. Nem úgy értem, hogy ha Sándor bácsit dicsérik az nem fontos, jaj, istenem, de csakugyan nem tudok semmi-ről...

CSOM (szomorúan) Kár.

ZSUZSA Én nem tagadnám le, de mi nem is kaphatunk ilyen leveleket, hiszen azokat az oroszlánokat mi nem közvetlenül küldjük azokba az állatkertekbe. CSOM Hanem?

ZSUZSA Mi csak Pestre küldjük. Ott van egy válla-lat, az küldi őket tovább. De nem csak a mi állatkertünkből, nyilván máshonnan is. Talán nem is tudják, hogy pontosan melyik oroszlán hová került. Érti?

CSOM (szomorúan) Értem. Akkor csakugyan az lehet, hogy az igazgató úr örömet akart nekem okozni... Azért szerettem volna, mert úgy gondoltam, hogy most van egy kis pénzem, befizetek az IBUSZ-ba, és sorra látogatom őket...

ZSUZSA Az oroszlánokat?

CSOM Akiket én neveltem. Van olyan IBUSZ-út, amivel körbe lehet járni egy jó darabot a világból. Azért kellett volna a levelek, hogy ha odamegyek, a levélből megértik, hogy ki vagyok, mit akarok . .

ZSUZSA Érdemes ezért annyi pénzt !kidobni?

CSOM Nekem nincs senkim. Aztán meg most már nemcsak az urak utazhatnak, vagy jobban mondva most már én is úr vagyok... De az a vállalat Pesten, ott talán mégiscsak tudják, hogy hova küldték el. Mindegyiknek volt neve, az biztos föl van vala-hol jegyezve, és a nevek után én már meg tudom mondani, hogy melyik volt az enyém ...

ZSUZSA Talán ők kapták a leveleket, és az igazgató úr is csak hallotta tőlük...

CSOM (meggyőződéssel) Egész biztos úgy lehet. Az igazgató úr !magától nem mondta volna.

ZSUZSA (élénken) Nem, az igazgató úr magától sosem szokott hazudni ...

CSOM Hogy hívják azt a vállalatot?

ZSUZSA Diána.

CSOM Az az én gyerekkoromban sósborszesz volt. ZSUZSA Most egy vállalat neve. Diána egy római istennő volt. Ó hozzá tartoztak a vadállatok. Vagy a vadászok? Jaj, istenem, már nem is tudom!

CSOM Pedig az nem mindegy...

A szín elsötétül

BÉRES (a színpad elejére lép, kezében még mindig a dosszié) Itt kezdődött ez a történet, már amennyire meg lehet állapítani, hogy egy történet hol kezdődik. Hisz mindennapi életünk a valóságban soha nem előadásra szánt lekerékített mese, nem annak készül. Nem tudjuk, hogy amit ma átélünk, az bevezetés, folytatás vagy befejezés abban a nagy ese-

ménygombolyagban, ami a földön élő valamennyi ember történetének összességéből adódik. Ez a gombolyag tehát számtalan főszereplőt, és számtalan eseményt jelent, amelyek természetesen soha nem kezdődnek egyszerre, nem játszódnak egy helyszínen; egyszerűen csak elindulnak, de már születésük pillanatában is folytatásai valaminek; aztán összefonódnak, szétválhatnak, újra kezdődnek valahol máshol, más időben, anélkül, hogy egy szabályos dráma követelményei szerint végük lenne. Az élet a legdemokratikusabb színház: itt egyszer mindenkinek biztosan jut egy főszerep, a saját drámájában, és el kell játszania számtalan kisebb-nagyobb epizód- és statisztaszerepet a másokéban. Bűntudatokban természetesen a tettes és az áldozat története mindig találkozik. Így minden bűntudatnak tulajdonképpen két ügynevezett kezdete van. Az egyik a bűnös történetének kezdete vagy körülbelüli kezdete, a másik az „áldozat”...

Rexa igazgató irodája

A szín kivilágosodik, Béres eltűnik

REXA *(hatvan év körüli, de fiatalabbnak látszó férfi. Pillanatnyilag azzal van elfoglalva, hogy konyakot tölt két kis pohárba)*

HUBERT *(harmuncöt éves, magas, kisportolt, jóképű férfi. Öltözéke nem ünnepeles, de elegáns, és ezt az eleganciát viselni is tudja. Türelemesen vár, míg Rexa befejezi a műveletet)*

REXA *(mosolya elnéző, de szavainak fullánkja van)* Kicsit hangosan ünnepelt az osztályod. Először arra gondoltam, hogy átmegegyek, és magam is ott fogok veled kezni. De nem lett volna helyes. Tudod jól, hogy egy rendelettel megtiltottam mindenféle hivatali bulit, főképp munkaidőben; nagyon furcsa lett volna, ha éppen én... Persze szemet hunyok az eset fölött. Rendelkezünk kell bizonyos diplomáciai érzékkel. De miért csak ilyen későn ünnepeltetek?

HUBERT Ó, már másnap gratulált mindenkinek, de csak most adódott olyan alkalom, hogy valamennyien együtt voltunk. Csakugyan munkaidőben kezdtük, de mindenkinek megvan a maga második műszakja .. . Már haza is mentek.

REXA *(nagyvonalúan)* Fátylat rá ! Nos, egészségedre, Hubert elvtárs!

HUBERT Köszönöm. *(Egyik sem issza ki)*

REXA Bár sejtem, hogy már torkig vagy a gratulációkkal, de azért engedj meg, hogy ha kissé meg-késve is, mint igazgató én is gratuláljak a kitüntetésedhez, ami személyesen keresztül egyben a Diána vállalat megbecsülését is jelenti. Azt hiszem, fölös-leges hangsúlyoznom, hogy mennyire meg vagyok a munkáddal elégedve, s hogy mennyire örülök, hogy a kitüntetésedre vonatkozó fölterjesztésedet végül is elfogadták. Sajnos, az elmúlt két hétben egyszerűen lélegzetvételnél időm sem volt, hogy erre a baráti koccintásra meghívjalak, de gondolom, hogy érzelmeim felől nincs kétséged.

HUBERT Igazán nagyon kedves vagy. Öszintén megmondom, most egy kis lelkiismeret-furdalásom is van, ugyanis ... Szóval tegnapelőtt Kovács államtitkárnál vacsoráztam. Tudod, az öreg imád otthon főzőcskézni. Isteni birkagulyást kotyvasztott, szóval vacsora közben valahogy megkérdezte, „no, és Rexa mit szólt a kitüntetésedhez?” Erre ugye én nem mondhattam mást, mint hogy Rexa annyira elfoglalt ember, hogy szinte lélegzetvételnél ideje sincs, és bizonyára csak ez az oka, hogy még nem szólt hozzá semmit. Az öreg erre meglehetősen dühös lett, tudod, neki vesszőparipája, hogy „az emberi motívumok”. Azt mondta, hogy majd megkérdezi tőled. Biztos vagyok benne, hogy te most nem ezért... és természetesen kötelességemnek tartom, hogy ha legközelebb találkozom veled, megfelelően meleg hangnemben számoljak be neki erről az igazán baráti koccintásról. *(Megemeli a poharát, és kiüssza a maradékot)*

REXA Az emberi motívumokhoz mindenesetre az is hozzátartozott volna, hogy az igazgatót is meghívják

arra az ünnepségre, ahol a beosztottját kitüntették. Nem az az egy szendvics hiányzott nekem, amit a parlament kupolája alatt megettem volna, többet úgysem ehettek az epém miatt, de egy kis megbecsülés talán nekem is kijár. Gondolom, az ünnepség azért nélkülöm is impozáns volt.

HUBERT A miniszterelnök-helyettes nyakkendője szerintem nem egészen ment a ruhájához, ezt azonnal észrevettem, mikor kezelt fogott velem, de egyébként impozáns volt. Előbb-utóbb azt hiszem te is fogsz kapni.

REXA Ezt honnan veszed?

HUBERT A birkagulyás mellett valahogy ez is szóba került.

REXA Mi az, hogy „valahogy” ! ? Tudod jól, hogy én kizárólag az egyértelmű információkat szeretem. HUBERT Nos, az öreg azt mondta, nem értem ezt a

Rexát, miért olyan ideges, hiszen tudhatja, hogy legalább ezüstöt fog kapni, mielőtt nyugdíjba megy. REXA

Hm. Kedves. És mire alapozza, hogy én ideges

vagyok? !

HUBERT Ne haragudj, én tudom, hogy ez egy baráti beszélgetés, és olyan kínos nekem, hogy mindenféle pszichológus ügyeket meg pletykákat ... Ez nem az én stílusom .. .

REXA Tisztelem a stílusodat, de hogy a személyemmel kapcsolatban milyen elképzelések vagy mende-mondák keringenek a hátam mögött, azt nem tudom pszichológus ügynek tekinteni. És azt hiszem, tőled igazán elvárhatom a teljes őszinteséget, különösen most, hogy ezt akitüntetést kiharcoltam neked. Mert meg-érdemled, ez kétségtelen tény; az ötleteid, a munkád igazán komoly valutabevételt jelent a vállalatnak is, az országnak is. De más dolog egy munkaérdemrendet megérdemelni, és más dolog csakugyan megkapni. Azért harcolni kell, nyüzsgögni kell, különböző helyeken erősítéseket kell szerezni, hogy a sok közül, aki szintén megérdemli, épp az kapja meg, akit az ember fölterjeszt.

HUBERT Én nem akartam ezt szóba hozni, de úgy vagyok informálva, hogy te nem terjesztettél föl engem. Sem engem, sem mást.

REXA Ez nem igaz ! Holnap kikerestetem neked a másolatot!

HUBERT Igen, amikor föltról rákérdeztek az ügyre, azután... Arról természetesen van másolat. Az öreg éppen erre alapozza azt a véleményét, hogy ideges vagy. Szerinte azért nem terjesztettél föl senkit, mert arra számítottál, hogy téged terjesztenek föl, és az én jelöléssel nem akartad rontani a saját esélyeidet. Talán ezért is nem hívtak meg a parlamentbe, mert úgy vélték, izléstelen volna meghívni, mint nézőt, egy kitüntetés ünnepségre, amivel nem értettél egyet. Vagy legalábbis fogcsikorgatva. *(Nagyvonalúan)* De ezen túlmenően nem tulajdonítanak nagyobb jelentőséget az ügynek. A munkádat, a képességeidet igazán elismerik, ami történt, azt egy-szerű emberi gyöngöseségnek tartják. Istenem, egyikünk sincs hiba nélkül!

REXA *(néhány pillanatig farkasszemet néz Huberttal, majd újra tölt; más hangnemben)* Mikor indulsz?

HUBERT *(ő is más hangnemben)* Ma este. Fél nyolcra kell a reptéren lennem.

REXA Nincs sok időd. Mikor jössz vissza?

HUBERT Szombaton, de lehet, hogy már péntek este. Ha végzek.

REXA Persze, akit olyan kedves menyasszony vár, az még Párizsból is siet vissza.

HUBERT Nekem is megvannak a gyengéim... REXA *(bólint)* És hozol szerződést Párizsból?

HUBERT Nem szeretek előre inni a medve bőrére, [le azt hiszem, reális alap van a megegyezésre. Talán lesz egy-két apróbb tétel, amiben engednünk kell, de az nem veszélyes. Ha hazajövök, azonnal referálok.

REXA *(megemeli a poharát)* Jó utat. És még egyszer gratulálok. A többit felejtsetek el. Fátylt rál HUBERT természetesen.

REXA Szervusz.

HUBERT Szervusz. *(Kicsit iszik, majd leteszi a poharát, Rexa is a magáét, kezét fogja, és Hubert el-megy)*

REXA *(kicsit néz utána, dühvel, de nem gyűlölettel)* A fene egye meg! *(Nézi a saját poharát, aztán a konyakot visszaönti az üvegbe)*

CSOM *(csöndesen megjelenik az ajtóban, tétován meg-áll, belép)* Jó napot kívánok!

REXA *(éppen befejezi a konyak visszaöntését, kicsit zavarja, hogy rajtakapták)* Jó napot. Maga kicsoda? CSOM *(jelentőségteljesen, de szerényen)* Csom Sándor. *(Várja a hatást, ami persze elmarad)*

REXA Mi tetszik? Már vége a munkaidőnek. CSOM Azok miatt a levelek miatt...

REXA Miféle levelek? Már mindenki hazament. Én az igazgató vagyok, én nem tudok intézni semmit. Úgy értem, a beosztottaim nélkül. A portás hogy engedte föl?

CSOM Mikor jöttem, akkor még munkaidő volt. A portás kérdezte, hogy mit akarok; belefogtam, hogy elmondjam, de nem hallgatott végig. Mondtam, hogy vidékről jöttem, ez meg ez vagyok, és, hogy a levelek. Fölküldött a levelezési osztályra.

REXA Nincs is levelezési osztályunk.

CSOM *(szomorúan)* Nincs. Csak valami postázó. Ott is elmondtam félíg, azt mondták, hogy menjek az irattárba. Ott is belekezdtem, de elküldtek, hogy ők csak akkor foglalkozhatnak velem, ha valamelyik osztály írásban megengedi, és ha pontosan tudom az iktatószámot. Akkor még egy kicsit bolyongtam. Az egyik irodából nagy lármát hallottam, benyitottam, de ott éppen valami mulatság volt, erre kijöttem. Még egyszer körbejártam, de már mindenünnen hazamentek. Gondoltam, mégis visszamegyek a mulatságba, de addigra már azok is elmentek. Azóta csak kóválygok a folyosókon. Láttam én, hogy ki van írva, hogy: igazgató, úgy, hogy nem is hittem, hogy intézni tetszene valamit, csak ha azt meg tetszene mondani, hogy lehet innét kijutni?

REXA Azt mondja, vidékről jött?

CSOM Igen. *(Mintán tapasztalja, hogy szóba állnak vele, leül)* Tetszik tudni, a levelek miatt.

REXA Miféle levelekről van szó?

CSOM Az oroszlanok ügyében. Nem akarnám én az igazgató urat fárasztani, csak azt szerettem volna megtudni, hogy ki foglalkozik itt oroszlanokkal? De mikor a portástól kérdeztem, olyan furcsán nézett rám, a postázóban is kérdeztem, ők is olyan furcsán néztek, az irattárban is. Az emberek ha nem értenek meg valamit, rögtön olyan furcsán néznek.

REXA *(ő is olyan furcsán nézett Csomra, de hirtelen észbe kap, és igyekszik más lenni, mint a többiek)* Attól félek, hogy itt valami félreértés lesz. Talán ha egy kicsit világosabban elmondaná ...

CSOM Igen. Csak már annyiszor hozzáfogtam, vala-hogy szinte restellem.

REXA *(bátorítón)* Mondja csak. *(S a nagyobb bátorítás kedvéért Csom elé tolja Hubert félíg telt poharát)*

CSOM Köszönöm, nem kérek. Soha nem iszom... Szóval én neveltem azokat az oroszlanokölyköket, amiket aztán ez a Diána vállalat küldött el külföldre a különböző állatkerteknek: Stockholmba, Brémába, Hamburgba meg még sok más helyre. Onnan tudom, mert az igazgató úr, már hogy az enyém, mindig mondta, hogy írtak innen is, meg onnan is, hogy nagyon meg vannak elégedve velük; hogy az állat-kert díszei, meg valóságos mintapéldányok. Ilyes-minek ugye nagyon örül az ember.

REXA Szóval maga volt az ápolójuk?

CSOM Igen. Születésüktől kezdve. Nagyon sok gond meg vesződség. Sőt, ugye, az igazat megvallva, nem-csak a születéstől, mert ugye már a pároztatás is ... Azon múlik nagyon sok minden. Nem dicsekvésből, de nem csináltam rosszul. Most nemrégiben éppen ezért kaptam kitüntetést. Csom Sándor, benne volt az újságban is. Munka érdemrend bronz fokozat...

REXA *(ettől nagyon ideges lesz)* Csakugyan?

CSOM *(azt hiszi, Rexa kételkedik, zsebébe nyúl, igazolványt vesz elő)* Tessék, itt van róla az igazolás.

REXA *(vet rá egy pillantást, nyel egyet, aztán lovagiasan)* Gratulálok ...

CSOM Arra gondoltam, hogy most, hogy nyugdíjba mentem, befizetek az IBUSZ-ba, és meglátogatom őket.

REXA Kiket? *(Furcsán nézve)* Az oroszlanokat?

CSOM Igen. Elmennék Stockholmba, Hamburgba meg még úgy körbe, megismerkednék az ottani ápolókkal... Ezért kellenének azok a levelek, hogy pontosan tudjam, honnan adták fel őket. Először azt hittem, hogy nálunk őrzik otthon, de Zsuzsika, a ltitkárnő, úgy emlékszik, mert a mi igazgatónk helyett ő szokott emlékezni, hogy azok a levelek nem jutottak el hozzánk, csak innen szólhatott valaki az igazgató úrnak. Az utóbbi öt évben negyvenhét kölyköt neveltem. Van egy olyan IBUSZ-körutazás, hogy Stockholm, Hamburg, Bréma ...

REXA Az oroszlanexport Hubert László osztályvezető ötlete volt. Őt keresse.

CSOM Hubert László?

REXA Igen. Üzletkötési osztályvezető. De éppen most indul Párizsba. Csak a jövő héten lesz itthon. CSOM Köszönöm. Akkor majd a jövő héten. Tetszik gondolni, hogy megvannak még azok a levelek? REXA Nálunk nem vész el semmi. Kitűnő az adminisztrációs munkánk. Ha csakugyan voltak olyan levelek, akkor meg is vannak.

CSOM *(döbbenet)* Lehet, hogy nem is voltak?

REXA Nézze, én nem tudok Hubert kolléga ügyeinek ezekről a részleteiről nyilatkozni. Őt keresse személyesen, majd ő megmondja, mi van, mi nincs. De addig azért ne induljon el arra a körutazásra. Lehet, hogy itt valami félreértés történt, és talán máshová kerültek azok az oroszlanok...

CSOM Hová?!

REXA Nem tudom. Mondom, közvetlenül nem foglalkozom az ügyvel, de én nem emlékszem rá, hogy mi bármiféle állatkertnek bármikor is oroszlanokat szállítottunk volna.

CSOM *(gyanakodva)* Csak nem cirkuszba, hogy ott mindenféle ugrálatással gyötörjék őket ...?

REXA Nem, nem. Cirkuszra sem emlékszem. De legjobb lesz, ha Hubert kollégát kérdezi. Ő bizonyára készségesen fog válaszolni.

CSOM Megkérdezem. Valami nagyon nem tetszik itt nekem. Mert azok a levelek...

REXA *(elveszti a türelmét)* Ugyan, hagyja már ezt a marhaságot a levelekkel!

CSOM Marhaságot ... ?

REXA Nézze, én nem akarom, hogy főlegesen utazgasson se Stockholmba, se Hamburgba, se ide Pest-re! Soha nem volt itt semmiféle levél. Hubert találta ki időnként, hogy megnyugtassa az állatkerteket, meg hogy a munkakedvet növelje; mesélt nekem erről. Tudja, ezek olyan emberi motívumok ...

CSOM Micsodák?

REXA Emberi motívumok.

CSOM Ez azt jelenti, hogy nincs ilyen levél?

REXA Nincs. Se levél, se levelezőlap, se távirat, se telex, se telefon!

CSOM Biztos?

REXA Hogyne volna biztos! Nem is jöhetett hozzánk soha levél semmiféle állatkertből!

CSOM Nem voltak megelégedve velük?

REXA Értse meg, jóember! Azok az oroszlanok soha nem kerültek állatkertbe !

CSOM ... Akkor mégiscsak cirkuszba ...

REXA Cirkuszba?! Afrikába! Hubert egyik nagy ötlete volt, hogy Magyarországon nevelt oroszlanokat exportáljon Szudánba.

CSOM *(döbbenet)* Afrikába? De hiszen ott van a hazája ... Minek oda ...

REXA Gazdag vadászok nagy pénzeket fizetnek azért, hogy oroszlant lőhessenek. De Szudánnak már kevés az oroszlanja, ezért hajlandó importálni. Ott szabadon engedik őket, azután puff! Nálunk ügyis felesleg van, mert nekünk senki nem fizetne azért, hogy itt lője le őket. Így viszont jó bevétel Szudánnak is, nekünk is. Mi az? Rosszul van?

CSOM Nem. Csak egy kicsit meglódukt a világ. De már jól vagyok. Szóval az én oroszlánjaimat Hubert úr vágóhídra adta el? *(Földáll, nagyon mélyről jövő visszafojtott dühvel) A keserves úristenit!*

Szín elsötétül

BÉRES *(előlép)* Már elnézést az erős kifejezésért, de csakugyan ez hangzott el. En magam ugyan nem voltam ott, mindez a későbbi nyomozás és kihallgatások során derült ki. A felvett jegyzőkönyvekben minden megtalálható. Néha — őszintén bevallom — hajlamos vagyok rá, hogy a jegyzőkönyvek felvételénél, hogy úgy mondjam, egy kicsit nagyvonalú legyek; a napi rutinmunkában ez előfordul, bár feletteseim még soha nem dicsértek meg érte; de ebben az ügyben ezek a jegyzőkönyvek nagyon pontosak. Helyenként még részletesebbek is, mint amennyire feltétlenül szükséges lett volna. Sok minden belekerült, ami a bizonyítás vagy az ítélet szem-pontjából érdektelen. De mit csináljunk, ha érdekes és érdektelen néha egyszerre történik? *(El)*

Kórházi folyosó

A folyosó a rivaldával párhuzamos. Lényegében egy fehér fal, amin egy ajtó nyílik. Az ajtón KÖTŐZŐ felirat. Kicsit távolabb az ajtótól egy fehér pad, a pad szomszédságában a falon egy telefon

HUBERT *(balról jön, kórházi pizsamában. Homlokán kötés, orrán hatalmas parittyakötés, egyik lába gipszben. Két mankóval segíti a járását, szerencséjére kisportolt ember. A kötőző felé igyekszik)*

VERA *(nagyon csinos, fiatal ápolónő. Kedves, mosolygós, ennek ellenére magatartásában nincsen semmi kacér vagy kihívó. Szembejön Huberttel)*

HUBERT Jó reggelt, Vera nővér.

VERA *(nevetve)* Itt nincs, ketteske. *(Siet tovább, amerre Hubert bejött)*

HUBERT Ketteske! Van nekem nevem is!

HUBERT *(mankói segítségével utánafordul, elismerően bólint, majd visszafordul, és bemelegíti a kötőzőbe)*

BÉRES *(ugyanonnan jön, mint Hubert. Elmegy a kötőző ajtajáig, megnézi a feliratot, aztán visszasétál a padig)*

VERA *(visszajön, és Béres előtt átmegy a színen)*

BÉRES *(utána néz. Ő is elégedetten bólint, majd a nézőtér felé, bocsánatkérően) Az én szakmámban olyan ritka a szép látvány. (Kis szünet után) Így léptem be a történetbe. Ma reggel szignálták rám az ügyet, még másik három aprósággal együtt. A följelentést jóval később tették meg, mint ahogy az eset történt, ami már eleve elveszi az ember kedvét a munkától. Ilyenkor már sokkal nehezebb a tettes nyomára bukkanni, és különben is, ha a följelentőnek nem sürgős ...*

VERA *(visszafelé jön)* Tetszik keresni valakit? Most nincs látogatás.

BÉRES Egy Hubert László nevű betegre várok. A kórteremben azt mondták, hogy a kötőzőben van. A fő-orvos úrtól kaptam engedélyt.

VERA Akkor talán tessék leülni. Valószínűleg hamar végeznek vele. *(Elsiet)*

BÉRES Köszönöm. *(Leül. Egy kicsit még önfeledten néz Vera után)*

HUBERT *(kilép a kötőzőből. Most csak egy botra támaszkodik, elég nehezen megy neki a járás. Az orráról levették a kötést, a homlokán csak egy kis tapasz. Nem törődik Béressel. Odamegy a telefonhoz, tárcsáz) ... Szervusz, Nyuszika! ... Erre most nem felelek, tudod, hogy itt a folyosón van a telefon. Ide figyelj, gyönyörű az orrom! Egyszerűen gyönyörű! Alig várom, hogy megmutassam! Imádni fogod! *(Halkabban)* De persze beleharapnod egyelőre nem szabad! Ez a sebész főorvos valóságos varázsló! Mit varázsló; szobrász! Orrszobrász! ... Holnap kienged-nek. A lábamon még marad a gipsz, de a mankót már elvették, csak egy botot kaptam... Nem, ne*

gyere értem, tudod, a sok adminisztráció; majd ott-honról fölhívlak ... Taxival. ...Ugyan, olyan egészséges vagyok, mint a makk! Majd meglátod! Szia! *Puszika, Nyuszika! *(Leteszi a kagylót)**

BÉRES *(földáll)* Ön Hubert László?

HUBERT *(meglepetten)* Én vagyok.

BÉRES Béres Gábor főhadnagy. Az ön ügyében nyomozok. Szeretnék föltenni néhány kérdést. Talán le-ülhetünk erre a padra?

HUBERT Kérem, parancsoljon.

BÉRES Segíthetek?

HUBERT *(kicsit nyögve leül)* Ó, köszönöm, megy ez. Így ... Én már majdnem egészséges vagyok. Tehát?

BÉRES Elmondaná, hogy pontosan mi is történt?

HUBERT Amennyire emlékszem. Néhány napig ugyan-is egyáltalán nem emlékeztem semmire. Aztán lassan kezdtek visszatérni a dolgok. Három héttel ez-előtt történt. Budán lakom egy társasházban, az első emeleten. A ház egy nagy kert közepén áll. Maga a kert egy szűk utcából nyílik, ami tulajdon-képpen nem is utca, csak egy meredek lépcső. Így természetesen csak gyalog lehet eljutni az udvarig, és az udvaron is csak gyalog lehet átmenni. Nagy fák vannak ott, meg egy minijátszóter: hinta, homokozó. Mellette pad. Arra emlékszem, hogy este úgy kilenc óra után mehettem haza. A padon ült valaki. De csak akkor vettem észre, mikor már egészen közel értem, mert a pad mellett egy nagy fa van, és az árnyék egészen eltakarta. Mikor odaértem, azt sem tudom, hogy elébem állt-e vagy csak úgy ülve kérdezte: Hubert László úr? Mondtam, hogy igen. Üzlebktető? Mondtam, igen... *(Elhallgat)*

BÉRES És?

HUBERT A többire nem emlékszem. A kórházi ágyon tértem magamhoz. Az orrom egészen összetört, a homlokomon volt egy nagy repedés, és mellesleg el-tört a bal lábam.

BÉRES Le tudná írni, milyen volt a támadója?

HUBERT Nem. Egyáltalán nem emlékszem az alakjára. Egyébként eleinte az egész estére sem emlékeztem, arra sem, ami előzőleg történt. Csak később kezdtek visszajönni a képek ... Aznap délelőtt érkeztem haza Párizsból. Este egy külföldi vendéggel vacsoráztam a Mátyás pincében. Gyalog kísértem haza az Intercontinentailba, onnan taxival mentem haza. De mint mindtam, a taxi nem tud beállni a ház elé ...

BÉRES Gyanakszik valakire?

HUBERT Nem. E'l sem tudom képzelni ...

BÉRES Talán valami nőügy van mögötte...?

HUBERT *(nevet)* Én minden csinos nő után megfordulok, és minden csinos nőnek mondom valami kedves szemtelenséget. Ez tetszik nekik. De, lehet, hogy ez hihetetlennek tűnik, négy éve csak egyetlen nő van az életemben. Már szinte önmagam előtt is szégyellem, de ez az igazság.

BÉRES Vannak ellenségei?

HUBERT Olyan, aki meg akarna ölni, nincs. Természetesen ezt az egyet kivéve.

BÉRES Hivatali kapcsolatot?

HUBERT *(kis gondolkodás után)* Tizenöt évvel ezelőtt kerültem a jelenlegi beosztásomba. Az elődöm, hát igen, ő határozottan gyűlölt. Nagyon rossz üzletkötő volt, és mellesleg Györgyszeginek hívták. Soha egyetlen külföldi partner sem tudta sem kiejteni, sem leírni a nevét. Nekem szerencsém van: Hubert. Az angoloknál „jübbör” a franciáknál „über”, a Szuban „gubert” vagyok. Óriási előny! De Györgyszegi tavaly meghalt májzorvadásban.

BÉRES És nem lehet, hogy valami külföldi, akit esetleg, hogy úgy mondjam, átvert?

HUBERT *(nem minden büszkeség nélkül)* Nem mondom, csináltam már egypár üzletkötői bravúrt ... BÉRES Az mit jelent?

HUBERT *(nevet)* Rólunk az a hír járja, hogy az Északi-sarkra is eladjuk a jégsekreányt, és a Szaharába is, a homokot. Ez persze nem igaz, de a lelemény, a fantázia, a nagy ötletek, ez mind benne van a mi munkánkban! Legalábbis egy bizonyos magasabb, mondhatnám művészi szinten. Annak idején példái szülője voltam a békacombexportnak. Óriási üzlet.

De egy szép napon rájöttem, hogy nyugati gyógyszer-gyárak *him* kecskebékákért nagy pénzt fizetnek. Akkor megszerveztem, hogy a combra szánt békákból kiválogattuk a hímeiket. *(Nevetgélve)* Emlékszem, az első szállítmány háromezer *him* kecskebéka volt. Akkor éppen két napig nem indult repülőgép a köd miatt. A MALÉV árufuvarozásánál már majd meg-őrültek. Képzelteti, mi van, ha háromezer éhes *him* kecskebéka elkezd brekegni.

BÉRES *(elismerően nevet)*

HUBERT Ha akkor megver valaki, nem csodáltam volna. Vevőt igazán csak egyszer csaptam be. Egy őrült olasz marhakereskedő a Hortobágyon meglátott egy csomó kappant. Fejébe vette, *hogy* ő ebből vesz továbbtenyésztésre ...

BÉRES *(nevetve)* Továbbtenyésztésre ... ?

HUBERT Eladtam neki. Kétezer darabot szállítottunk. Néhány hónap múlva jött a reklamáció, hogy nem szaporodik a kappan. A szerződésben persze szó sem volt tenyésztésről, így az olasz nem tehetett sem-mit... Én mindenesetre elég vaskos feyelmit kaptam. Azóta nagyon vigyázok, hogy senkit ne verjek át. Legalábbis nagyon ne. De az már előfordult, hogy valaki pulykát akart venni, s mert éppen nem volt, rábeszéltem gyöngytyúkra. Madár, *madár!* *(Ne-vetnek, aztán Hubert elkomolyodik)* Nem. Nem lehetett külföldi. Most hirtelen eszembe jutott. Az az ember mondott még valamit! Igen, határozottan emlékszem, halkán suttogva mondta: „A keresves úr-istenit, apránként fogsz megdögleni!”

BÉRES Ez csakugyan nem úgy hangzik, mintha kül-földi lenne. *(Kicsit vár, tündök)* Más semmi? HUBERT *(int, hogy semmi)*

BÉRES Ezzel együtt *megmondom* őszintén, amit elmesélt, az édeskevés ahhoz, hogy a nyomozással el lehessen indulni.

HUBERT Igazán sajnálom.

BÉRES *(megvonja a vállát)* Én nem vagyok sem Mairé felügyelő, sem Colombo vagy Kojak, sem egyéb detektívstár; eleget dühöngök miattuk, mert a filmekben természetesen mindig ki lehet deríteni mindent. Vagy vannak használható nyomok, vagy van szerencsés véletlen. De itt semmi nincs. Bár kétségtelen, hogy őnt alaposan elintézték, de az az igazság, hogy a mi szempontunkból az úgy alig több, mint jelentéktelen. Becsületesen be kell vallanom, hogy számomra ez a beszélgetés alig használható, és semmiféle alap nincs rá, hogy valami eredményt ígérni merjek. Őn meggyógyul, és elfelejti az egészset. A kerületi kapitányság majd intézkedik, hogy a járőr fokozottabban figyelje a lakás környékét. Ez minden, amit tehetünk.

HUBERT Én nem is vártam semmit. A feljelentést is 'csak a kórház unszolására tettem meg, inkább csak a forma kedvéért. Titokban remélem, hogy újra jelentkezik az a pasas. Akkor ő fog kórházba kerülni, az hétszentség!

BÉRES Hivatalból ellene vagyok minden önbíráskodásnak, de a jogos önvédelemnek természetesen nem lehetek ellene. Ha valami történe, vagy valami még eszébe jutna, itt a számom, hívjon föl, vagy esetleg keressen személyesen. *(Átnyújt egy névjegyet)*

HUBERT Köszönöm.

ÁGNES *(huszonnyolc év körüli, csinos, kedves, szeleburdi, ha haragszik, akkor kiabál, de ez nála nem hisztéria, hanem természetes magatartás. Ezért kitörései megbocsáthatók. Szinte végigrepült a folyosón egyenesen Hubert ölébe)* Szia, Nyuszik! *(És megcsókolja)*

HUBERT *(ordít)* Jaj az orrom! Megörültél?! *Letöröd!* ÁGNES *(megcsodálja)* Olyan szép! Olyan boldog vagyok, hogy megmaradt az orrod!

HUBERT *(kétségbeesetten)* De letöröd! Jaj! És rajta ülsz a gipszen!

ÁGNES Ó, te nyápic! *(Kacagva kibontakozik)* HUBERT *(elkínzottan bemutatja őket egymásnak)* Béres főhadnagy, ő nyomoz az ügyben. A menyasszonyom.

ÁGNES Egy szavát se higgye. Nem vagyok a menyasszonya. A szeretője vagyok, csak szégyelli kimon-

dani. Kiss Ágnes. *(Kezet nyújt)* Mikorra fogja el a gyilkost?

BÉRES Gyilkosról szerencsére nincsen szó.

ÁGNES Aki az én Nyuszikámat bántja, az *gyilkos!* Csak egy egészen picivel kellett volna nagyobbbat ütnie, és akkor ez az okos feje: loccs! Így se tud-hatjuk, hogy nem marad-e vissza valami. Képzeld, Nyuszika ha elhülyülnél? Még elgondolni is borzasztó! *(Újra megcsókolja)*

HUBERT *(feljajdul)* Borzasztó, die nem fogok elhülyülni, és nagyon kérek, ne matass az orrom körül, mert fáj, és különben sem vagyunk egyedül.

ÁGNES *(sértődötten)* Azelőtt sose mondtad, hogy ma-tatok, ha megcsókoltalak, és sose törődöttél vele, hogy egyedül vagyunk-e. *(Béreshez)* Okvetlenül el kell fognia a gyilkost!

BÉRES *(megadóan)* Azon fáradozom.

HUBERT A főhadnagy elvtárs névjegyve. Jó lenne, ha eltennéd, én még elveszttem. *(Átadja a névjegyet, amit Ágnes eltesz)*

ÁGNES Jó. Akkor rohanok vissza. Délután érted jövök, és hazaviszlek, Nyuszika.

HUBERT Mondtam, hogy *holnap* ...

ÁGNES Te azt délutánig még elintézed; holnap dél-előtt vagy ma délután, az a gyógyulás szempontjából *már* teljesen mindegy. Erted jövök.

HUBERT Nem. Ha véletlenül mégis elintézném, majd taxival megyek. A te kis 600-asodba ezzel a begipszelt lábbal azt hiszem, be se tudnék ülni.

ÁGNES *(sértődötten)* Rendben van. Akkor nem jövök érted. Elnézést a zavarásért, és, hogy lóhalálban *ide-rohantam!*

HUBERT De Nyuszika ...

ÁGNES *(hüvösen megpuszítja)* Szervusz, Nyuszika. Remélem, így nem okoztam fájdalmat. *(Béreshez)* Viszontlátásra! *(Balra el)*

HUBERT *(Béreshez szinte bocsánatkérően)* Kicsit szeleburdi

...

BÉRES *(csak egy gesztussal jelzi, hogy ő, nem számít)* VERA *(arról jön, amerre Ágnes elment, meglátja Hubertet, kedvesen)* Jé, ketteske! Nahát ez igazán gyönyörű! *(Közelebb hajol, hogy megnézzé az orrát)* Nekem elhíheti, igazán gyönyörű!

ÁGNES *(visszaszáguld. Már messziről)* Mit matat maga ott?!

VERA De kérem...

ÁGNES Semmi kérem! Ismerem én jól az ilyen mód-szereket! Nem szégyelli magát?!

VERA Csak megnéztem, hogy a ketteske orra milyen gyönyörű ...

ÁGNES Maga csak ne gyönyörködjön idegen férfiak orrában! Vagy talán nem is *idegen?*!

HUBERT De Nyuszika ... !

ÁGNES Ezért nem akarod, hogy érted jöjjenek, mi?!

ORVOS *(dr. Czuckbauer Levente. Huberttel egyidős, csöndes, de erélyes férfi)* Mi ez az üvöltés, kérem? Tessék csöndben maradni, ez kórház!

ÁGNES Ez kórház? Ez büntanya! És akkor még finom vagyok! És vegye tudomásul, hogy én nem szoktam üvöltölni! Különben is utálom a modortalan frátereket, és ha már mindenáron...

HUBERT De Nyuszika ...

ÁGNES Ne csitíts! Tudod, hogy utálom, ha csitítasz!

ORVOS De mi történt?

ÁGNES Nem tűröm, hogy idegen nőszemélyek *matassanak* az orra körül!

VERA Kikérem magamnak, én nem vagyok nőszemély, és nem szoktam idegen férfiak orra körül matatni!

ÁGNES Láttam! Azt hitte, hogy már kívül vagyok az ajtón, és szabad a vásár! Még szerencse, hogy nem ült az ölébe! Ez a nagy mamlasz minden nő után megfordul, de ez még nem jelenti azt, hogy rögtön el lehet marni tőlem!

ORVOS Megkérem, hölgyem, azonnal hagyja el a kór-házat!

ÁGNES Legalább bemutatkozhatna, mielőtt leszólít!

ORVOS *(visszafojtottan)* Doktor Czuckbauer Levente főorvos vagyok, és megkérem, azonnal hagyja el a kórházat. így rendben van?

ÁGNES *(dühvel, természetesen nem nyújt kezét)* Kiss Ágnes vagyok, és azonnal elhagyom a kórházat. *(Günyösen)* Doktor Czuckbauer Levente! Igaza volt! Ezzel a névvel csakugyan nem kellett volna bemutatkozni! *(Kirohan)*

HUBERT *(zavartan)* Elnézést kérek...

ORVOS Nem tesz semmit. Mi is ki vagyunk téve foglalkozási ártalomnak. *(Visszamegy a kötözőbe)* HUBERT Ne haragudjon, nővérke.

VERA *(legyint)* Láttam én már ennél komolyabb rohamokat is. *(Elsiet)*

HUBERT *(nagyot sóhajt)*

BÉRES Kicsit temperamentumos a hölgy...

HUBERT *(sóhajtva)* Mindenkinek megvannak a maga gyengéi ... Pedig amikor nem temperamentumos, akkor olyan szelíd. Délután már otthon fog várni, és nagyon fogja szégyellni magát... Hol is hagytuk abba?

BÉRES Azt hiszem, lényegében befejeztük. Próbáljon meg emlékezni a külsejére. Egy személyleírás sokat segíthetne.

HUBERT *(fejét csóválva)* Nem emlékszem. De én száznolcvankilenc centi magas vagyok, és fiatalabb koromban minősített középsúlyú bokszoló voltam. Aki engem így leüt, az legalább olyan magas, mint én, és legalább olyan erős, vagy erősebb ... Magas, erős, feltehetően fiatal ember lehet... *(Töprengően elgondolkozik. A szín elsötétül)*

BÉRES *(egyszerűen kilép a kórházi képből, magára hagyva a töprengő Hubertet, és a színpad elejére jön)* ...Nem volt magas, inkább talán alacsony. Nem volt erős, vagy legalábbis külsőre nem; inkább sovány volt, kissé görbült háttal, és nem volt fiatal. Mint később kiderült, ugyanabban az időben, mikor én a kórház folyosóján Hubert Lászlóval beszélgettem, ő egy másik padon ült, ott az udvarban, a nagy fa árnyékában. Csak ült és várt.

A kertben

Mikor a színpad kivilágosodik, a kertet látjuk. Ehhez természetesen elég, ha fölülről belóg egy nagy fa lombja, s ha nem túl jellegzetes a kórházi pad, itt is használható

CSOM *(ül a padon)*

DÉNES *(Bán Dénes. Hat év körüli kisfiú, egy ideig nézi az öregot, aztán odamegy a padhoz)* Szia! CSOM *(bólint)*

DÉNES Kicsit elfáradtam a homokozásban. Ideülhetek?

CSOM *(bólint)*

DÉNES *(fölmászik a padra. Elhelyezkedik. Kis szünet után)*

Én Bán Dénes vagyok...

CSOM *(bólint)*

DÉNES *(miután a másik nem mutatkozott be, kerülő utat választ)* Te a nagyapja vagy itt valakinek? CSOM *(nem barátságosan)* Nem.

DÉNES ... Nemrég költöztél ide, ugye?

CSOM *(szelíden)* Nem költöztem ide.

DÉNES Régebben nem láttalak. Csak mostanában.

Vendégségben vagy itt?

CSOM Nem.

DÉNES Akkor mit csinálsz?

CSOM Várok valakire.

DÉNES Minden nap?

CSOM Minden nap.

DÉNES És nem unod?

CSOM Az ember türelmes.

DÉNES Én mindig kikapok anyukámtól, hogy folyton izgek-mozgok te meg örökké ülsz itt egy helyben... CSOM Napokig is

...

DÉNES *(kifelé néz, aztán kicsit közelebb húzódik Csomhoz)* Az

a nagy kutya néha be szokott ide jön-ni...

CSOM Félsz tőle?

DÉNES Nem. Csak nem akarom, hogy megharapjon, mert

akkor én otthon nagyon kikapok.

CSOM Ha érzi, hogy nem kell tőled félnie, akkor biztos nem

bánt.

DÉNES Ő is fél?

CSOM Minden állat fél, amíg meg nem nyered a bizalmát.

DÉNES És azt hogy kell csinálni?

CSOM Türelemmel... Láttál már teknősbékát? DÉNES

Személyesen még nem. De a tévében már sok-

szor.

CSOM Tudod, hogy mire van a teknője?

DÉNES Bebújik, ha baj van.

CSOM Egyszer volt egy tengeri teknősöm. Ilyen kicsi. Eleinte még az akváriumban is csak egy-egy pillanatra dugta ki a fejét, amíg bekapta az enniválót. Ha kézbe vettem, úgy feküdt a tenyeremben, mint egy nagyobb kavics. De se a fejét, se a lábát ki nem dugta volna egy villanásra se. Három év telt el, míg enni mert a tenyeremből; öt év telt el, míg el mert aludni a kezemen úgy, hogy nem húzta be a fejét.

DÉNES Az nagy dolog?

CSOM Az nagyon nagy dolog. Ha egy teknős kidugott fejjel el mer aludni a kezeden, az a legnagyobb bizalom jele. Még nagyobb, mint mikor egy oroszlán el mer aludni, ha bent vagy a ketrecében.

DÉNES Miért? Az oroszlán is fél?

CSOM Persze.

DÉNES Én úgy tudtam, hogy az oroszlán az bátor állat.

CSOM Az állat az nem bátor és nem gyáva. Egyik sem. Csak van, amelyik nagyon erős, arra az emberek azt mondják: bátor. Sokszor összecserélik az erőset meg a bátrát.

DÉNES Te honnan tudod, hogy az oroszlán nem bátor?

CSOM Tudom.

DÉNES Az a foglalkozásod?

CSOM Az.

DÉNES Oroszlánszelídítő vagy?

CSOM Nem!

DÉNES Hanem?

CSOM Én neveltem őket ...

DÉNES Mi az, hogy nevelted?

CSOM Vigyáztam rájuk kicsi koruktól, míg föl nem nőttek.

DÉNES És ha felnőttek, akkor mi lesz velük?

CSOM *(tűnődve)* Ezt kérdeztem én is ... Ezért vagyok itt, a

keserves úristenit!

DÉNES *(nagyon tetszik neki ez a kifejezés, vigyorogva utánamondja)* ...A keserves úristenit ...!

Szín elsötétül

BÉRES Engem kétféle remény éltet minden reggel, ha az óram csörögni kezd. Az egyik, hogy ez a nap hozza meg azt a bizonyos nagy ügyet; a másik, hogy hátha ez a nap nem hoz semmit, és akkor lesz egy kis időm, hogy az irodai munkában utolérjem magam. A két reményközzül még egyik sem vált valóra soha. Nagy ügy nem jött, és ha az aprók utáni lőtásfutásban elnyűve visszabotorkálok az irodámba, hogy egy kicsit kifújjam magam, biztos, hogy percekben belül megszólal a telefon. *(Megszólal a telefon)*

Béres irodája

A szín kivilágosodik. Béres már ismert irodája. Az asztalon cseng a telefon

BÉRES *(egy gesztussal jelzi, hogy: ugye, mit mondtam. Fölveszi a kagylót)* Béres főhadnagy... *(Kicsit el-mosolyodik)* Ha annyira erőszakos, engedje föl. *(Le-teszi a kagylót)* Ugyan mi a z ördögöt akarhat? *(Né-hány pillanatig rendezget valami papírt)*

ÁGNES *(berobban)* Jó napot. Nem tudom, emlékszik-e még

rám? Ma délelőtt találkoztunk a kórházban. BÉRES

(nagyon enyhe malíciával) Emlékszem. ÁGNES *(izgatottan)*

Akkor legyen szíves, és azonnal jőj jön. És hozzon bilincset

is. Meg ,kuttyákat. Meg-van a tettes!

BÉRES *(föllál, de nyugodt marad)* Hol van?

ÁGNES Ott ül a kertben a padon. De siessünk, mert meglóg!

BÉRES És ön fölismerete?
ÁGNES Igen.
BÉRES Tehát ön már régebben is ismerte?
ÁGNES Nem.
BÉRES Vagy már találkozott vele máskor is?
ÁGNES Nem én, soha.
BÉRES Nem értem. Azt mondta, fölismerete ...
ÁGNES *(ideges)* Fölismerem, hogy ő a tettes! BÉRES
No de miből gondolja? Beszélte vele?
ÁGNES Nekem ahhoz nem kell beszélmem! Ott ül a padon, és
egészen olyan tetteskülsője van!
BÉRES Mi az, hogy tetteskülsője van?
ÁGNES Jaj, hogy maguk férfiak milyen buták! Egy nő ezt
megérzi!
BÉRES De próbáljon meg gondolkozni. Azért, mert valaki ott
ül a padon, az még egyáltalán nem bizonyítja, hogy ő a
tettes! Sőt, egy tettes inkább elbújik. Hubert úr küldte?
ÁGNES Ugyan, dehog. Isten őrizz, hogy megtudja, hogy itt
vagyok! Ő is ezt mondaná, mint maga. „Nyuszika, meg vagy
őrülve, azért, mert valaki ott ül a padon, még nem
feltétlenül bűnös s a többi, s a többi. Bármit mondok,
mindig fölényeskedik, aztán ha kiderül, hogy mégis igazam
van, akkor nem azt mondja, hogy jól van, Nyuszika, okos
vagy, hanem megmagyarázza, hogy én tulajdonképpen
hülye voltam, mert a tények és a körülmények alapján nem
lehetett volna igazam. A férfiak mind ilyenek...!
BÉRES Mégis, hogy fedezte föl?
ÁGNES Miután Nyuszika délután természetesen haza-megy,
fölszaladtam, hogy megnézzem, rendben van-e a lakás. Az
ember ott ült a padon.
BÉRES Mit csinált?
ÁGNES Semmit. Aztán eszembe jutott, hogy veszek egy kis
virágot, mert egy kicsit összekoccantunk dél-előtt, talán
emlékszik rá ... ?
BÉRES Valami rémlik ...
ÁGNES Leszaladtam, az ember még mindig ott ült. BÉRES
És mit csinált?
ÁGNES Semmit. Csak nagyon gyanús volt! Ha Nyuszikát
közben megöli, maga lesz a felelős! Jöjjön! BÉRES
(megadóan) Várjon, kérek egy kocsit.
ÁGNES Ne kérjen, itt az enyém. Igaz, hogy kicsi, de azért ne
mondja, hogy nem fér be; a maga lába nincs gipszben, be
tudja hajlítani!

Szín elsötétül

Hubert lakása

Mikor a szín kivilágosodik, Hubert lakásának előszobáját látjuk. Balról egy ajtó a folyósóra. A többi szükségesajtó a szemben lévő falon nyílik. A bejárati ajtóhoz legközelebb: ajtó a konyhába, majd egy másik ajtó 'a szobába. A két kép között nincs Béresnek összekötő szövege. A szín néhány pillanatig üres, majd lassan nyílik a bejárati ajtó. Mikor félig nyitva van, akkor hirtelen egészen kitarul. Béres tartja kezét a kilincsen. Mögötte Ágnes

BÉRES *(körülnéz, aztán hogy senki sincs, szemrehányóan néz Ágnesre)*
ÁGNES *(a belső szoba felé int)* Lehet, hogy itt van. Az, hogy már nem ült ott lent a padon, még nem jelenti azt, hogy itt sincs ...
BÉRES Az még nem ...
ÁGNES Nagyon kérem, ne hagyjon rám mindent. Utálom, ha mindent rám hagynak.
BÉRES *(morogva)* Annál jobban csak azt utálhatja, ha ellenkeznek magával.
ÁGNES *(a szoba felé int. Béres is megmerevedik. Ágnes még halkabban)* Hallotta?
BÉRES *(int, hogy igen. Az ajtó felé lép, ami azonban belülről óvatosan nyílni kezd)*
HUBERT *(ő nyitotta belülről az ajtót. Most külép, és meglepetten néz körül)*
ÁGNES *(ő is meg van lepve)* Te vagy az, Nyuszika? HUBERT ...Ti vagytok? Azt hittem...
BÉRES Jó napot. Elnézést a zavarásért.
ÁGNES Milyen a véletlen, hogy így megint összetalálkoztunk!

HUBERT Főhadnagy elvtárs, képzelje, itt volt a tettes! ÁGNES *(diadallal Béreshez)* Mit mondtam?!
HUBERT Mit mondtál?
ÁGNES Hogy itt van a tettes.
HUBERT Te honnan tudtad?
ÁGNES Láttam, hogy egy ember ül a padon. Kicsit öreg, alacsony, sovány ...
HUBERT És honnan tudtad, hogy ő a tettes?
ÁGNES Mert ott ült a padon ...
HUBERT Abból, hogy egy sovány öreg ember ül a padon, még nem következik, hogy ő a tettes.
ÁGNES Nem ő volt?
HUBERT De igen. De ezt te nem tudhattad. Csak legfőljebb ráhibáztál, csacskaságból.
ÁGNES *(Béreshez)* Mit mondtam?
BÉRES És ön fölismerete?
HUBERT Igen. A hangját fölismerem. Az arcára nem emlékeztem, de a hangjára határozottan igen. Az az érdekes, hogy én egy magas fiatalemberre számítottam. De ő nem magas, nem fiatal, és nem is tűnik erősnek. Igazán nem is értem ... Ahogy jöttem át a kerten, elébem állt. Első pillanatban azt hittem, hogy tüzet akar kérni, vagy megkérdezi, hány óra. Akkor mintha hirtelen meglepődött volna, végignézett, az-tán azt mondta: Kár, hogy még gipszben a lábad, csak rongy ember bánt tehetetlen állatot!
ÁGNES Ezt mondta neked?!
HUBERT Szó szerint. Azzal fogta magát, és elment. El akartam kapni, de mire megfordultam utána, kint volt a kertből. Pedig nem is szaladt, csak ment. De ezzel a törött lábbal... Gondoltam rá, hogy felhívom, de a névjegyet odaadtam Nyuszikának ... Most, hogy jöttek, egy pillanatra azt hittem, hogy az öreg tört be ...
ÁGNES *(Béreshez)* Ugye mondtam, hogy hozzunk kutyákat. Most egy pillanat alatt elfognánk. *(Mielőtt Béres megszólalhatna)* Értem. Nem lehet előre tudni! Buta vagyok! Csak véletlenül hibáztam rá!
HUBERT *(Béreshez)* Főhadnagy elvtárs honnan tudta meg, hogy itt van a tettes?
ÁGNES *(dühösen)* Kinyomozta! Tudod, Nyuszika, mi-kor véletlenül megláttam azt az alakot, akkor minden logika nélkül kitaláltam, hogy ő a mi gyilkosunk. Akkor minden logika nélkül elrohantam a rendőrségre, és idecipeltem. A többit ő nyomozta ki!
BÉRES *(nevet)* Ez csakugyan így történt, de maga megkért rá, hogy erről egy szót se szóljunk.
ÁGNES Ugyan! Tudnak is maguk férfiak titkot tar-tani!
HUBERT Te ezért elrohantál a rendőrségre? Igazán semmi valószínűsége nem volt, hogy igazad lehet. Most lesülhetne a bőr a képemről, hogy potyára idefárasztottuk.
ÁGNES *(Béreshez)* Na látja. *(Huberthez)* Azt imádom benned, hogy sose lehet előre kiszámítani, hogy mit fogsz mondani. *(Nevet)* Jaj, te buta kis Nyuszika! *(A nyakába ugrik, közben Béreshez)* Most mindjárt féltetni fogja az orrát! *(Megsókolja Hubert orrát)*
HUBERT Ne, az orromat csakugyan ne!
ÁGNES *(kacagva)* Ugye mondtam?

Ezután sűrű puszik közepette elsötétedik a szín, mi-közben Béres előrejön

BÉRES Ésre se vették, mikor kiosontam. Az ügyben ezután nem következett semmiféle váratlan fordulat. Sőt, egyáltalán nem következett semmi. Az órszimmel figyeltettük a lakás környékét, a járőrökcsink is megállt egyszer-egyszer arra, de nem találtak semmi gyanúsat. Egyszer ugyan igazoltattak egy jól öltözött idősebb embert, aki egy fej káposztát vitt szatyorban, de róla kiderült, hogy nyugdíjas törvénytisztelő bíró; a közeli piacon volt bevásárol-ni. Én magam elmentem Hubert munkahelyére is, ahol az igazgatótól a lehető legjobb információt kaptam róla. Az igazgató el nem tudta képzelni, hogy Hubertnek bárki ellensége lehetne. Kiss Ágnes közben a legnagyobb odaadással ápolta a beteget; bár néha megfordult a fejében, hogy egy ilyen lábtörést talán könnyebben ki lehet hever-

ni, mint egy ilyen -- hogy is mondjam? - kissé egyéni stílusú ápolónőt. Ágnes a tenyerén hordta az ő Nyuszikáját. Etette, babusgatta, később naponta vitte a kórházba utókezelésre; ott természetesen összszeszedt a gyógytornásznővel, a masszórnővel és még két ápolónővel, akik véletlenül Hubertra néztek. Doktor Czuckbauer Levente először kitiltotta a folyosóról, majd az osztályról, aztán a kórházból, s végül már a kerületből, Budapestről, sőt az országból is legszívesebben kitiltotta volna. Talán nem hiszi el, de Kiss Ágnes füttyült minden kitiltásra. Másnap mintha mi sem történt volna, újra megjelent ápolja oldalán, és kezdődött minden előlről. És mindig volt egy biztos érve a főorvos legerélyesebb rendreutasításával szemben is : a leghevesebb vita csúcán úgy foghegyről gúnyosan odavágta, mint a leggyalázatosabb sértést: Dr. Czuckbauer Levente! Nem mondom, kicsit mulatságos név csakugyan, de gyerekes dolog valakit a nevével csúfolni, mikor az illető arról tehet a legkevesébe. És a legérdekesebb a dologban, hogy a főorvos, aki pedig már sokfajta emberrel találkozott az életben, ettől mindig elvesztette a fejét, vérnyomása a tehetetlen dühtől legalább háromszázra szaladt; ilyenkor sarkon fordult, és be-vágta maga mögött az ajtót. Csodálatos, hogy a nők csálhatatlan biztonság bal találgák meg mindig azt az egyetlen yöngye pontot, ahol a velük szemben álló férfi biztosan sebezhető. Ahogy múltak a napok és a hetek, az egyre szaporodó újabb ügyek mellett ha nem is feledkeztem meg róluk, de egy kicsit háttérbe szorult az egész ...

A kertben

CSOM (ül a padon)
DÉNES (balról jött) Szia!
CSOM (bálint)
DÉNES (fölkucorodik a padra) Régen nem láttalak itt. De lehet, hogy elkerültük egymást. Én most már suliba járok.
CSOM (bólint)
DÉNES Már kaptam is egy intőt magaviseletből Miattad.
CSOM Miattam?
DÉNES A folyosón egy srác belém rügött. és meg mérgemben rákiabáltam, hogy a keserves útistenit! A tanító néni éppen meghallotta ... Pedig szerintem ez nagyon jó mondás, ha az embert fölidegesítik.
CSOM (bólint) Jó.
DÉNES Azt mondta a tanító néni, hogy ha még egy-szer meghallja, nem lehetek kisbodos. Pedig én már tudom a kisdobosigéretet is, meg a hat pontot ... (Mert Csom hallgatagon bólint, Dénes fújni kezdi, mint a leckét, közben az ujjain számolja) A kisdobos hüseges gyermeke a magyar hazának, a kisdobos szereti és tiszteli szüleit, tanítóit, a kisdobos szorgalmasan tanul és segíti társait, a kisdobos mindig igazat mond ... (Itt megakad, s mert a következő nem jut eszébe, megismétli) ... a kisdobos mindig igazat mond...
CSOM (erre fölfigyel) A kisdobos az mindig igazat mond ... Milyen furcsa ...
DÉNES Mi a furcsa?
CSOKI Hogy a felnőttekkel nem taníttatnak ilyen fogadalmat. Ez valahogy még a tizparancsolatból is kimaradt.

Szín elsötétül

BÉRES Ezen a szép kora őszi délutánon Kiss Ágnes megint csak ledoktorczuckbauerleventézte doktor Czuckbauer Leventét. Úgy történt, hogy Ágnes Hubert-Nyuszika unszolására belátta, hogy az orvos sértegetésében már túlmént minden határon. Vettek egy üveg francia konyakot, ami az árát is, a minőségét tekintve is a béke jele, és közösen nyújtották át a doktornak. Ő egy kicsit szabadkozott ugyan, de inkább meghatódott, mert Ágnes kedves mosoly kíséretében még külön bocsánatot is kért, amiért néha egy kicsit talán hangosabb volt a kellesténél. A doktor természetesen nagyvonalúan megbocsátott, és

már úgy látszott, hogy kitör közöttük a világbeke. De ekkor belépett egy fiatal orvosnő, akit azokban a napokban helyeztek oda. Hubert udvariasan biccentett, az orvosnő udvariasan visszabiccentett. Ágnes egy pillanat alatt elfelejtette, hogy bocsánatot kért jött. Az orvosnő rekordidő alatt kapott siró-görcsöt a rázúduló féltékenységi jégverésben. A doktor természetesen a kollégánő védelmére kelt, mire Ágnes kikapta kezéből a már átnyújtott konyakot, a meghökkenett férfi lába elé vágta, és bele-sziszegte a képébe: Doktor Czuckbauer Levente! Azzal elrohant. Nyuszika utána.

Hubert lakása

Mikor a szín kivilágosodik, a már ismert előszobát látjuk, pillanatnyilag üresen. Majd nyílik a bejárati ajtó. Hubert és Ágnes jönnek. Hubert szemlátomást nagyon dühös, Ágnes meg ;van szeppenve

ÁGNES (kezében nagy szatyor, benne paprika, paradicsom stb.) Haragszol ?
HUBERT (tajtékszik) Nem haragszom ...!
ÁGNES Csak dühös vagy?
HUBERA Azt hiszem, lehetek!
AGNES Egész úton nem szóltál egy szót sem.
HUBERT Annak csak örülhetsz!
ÁGNES (kedvese) Akkor most nekem „irgum-burgum” van ?
HUBERT (azért külön dühös, mert érzi, hogy nem tudja tartani a haragot) „Irgum-burgum” van !
ÁGNES Nagyon kérek, ne kiabálj velem, mert akkor sírni fogok, és te nem bírod, ha sírok!
HUBERT Nem kiabálok! De megígérted, hogy okos, felnőtt kislány leszel, és nem fogod leczuckbauerleventézni Czuckbauer Leventét! Erre mégis!
ÁGNES Csak, mert jött az a nő, és úgy nézett rád. HUBERT Nem nézett rám sehogy, és én se néztem rá sehogy!
ÁGNES. Mit gondolsz, elveszi?
HUBERT (ámullat) Ki? Kit?
AGNES Czuckbauer azt a nőt.

HUBERT Mit tudom én?! Megáll az eszem! Mi kö-zünk nekünk hozzá, hogy elveszi-e vagy sem?! ÁGNES Ha most rögtön főzök egy nagyon fincsi kávé, akkor már nem leszel dühös?
HUBERT Akkor is dühös leszel.
ÁGNES És ha vacsira főzök egy jó lecsót az én dühös Nyuszikámnak ?
HUBERT (enyhültebben) Lesül a bőr a képemről miattad...
AGNES (megpuszítja) Kolbásszal vagy tojással?
HUBERT És tojással.
AGNES (kuncog) Akkor te most menj be szépen, felüdj le, és a te Nyuszikád hipp-hopp mindjárt viszi a kávé.
HUBERT (indul, aztán hirtelen megáll, mosolyogva) Nyuszika!
ÁGNES (már a konyhaajtóban) Tessék?
HUBERT Tudod, mi újság? Ottfelejtettem a botomat, és észre se vettem!
ÁGNES Hurrá! Akkor te már teljesen meggyógyultál!
HUBERT (lépked) Úgy látszik!
ÁGNES Akkor füttyülünk Czuckbauerre! (Nevetnek mind a ketten) No, menj !
HUBERT (bemegy a szobába, becsukja az ajtót)
ÁGNES (bemegy a konyhába, itt az ajtó nyitva marad. Ágnes a konyhából kiabál kifelé) Nyuszika! Te-réz néni már megint kihúzta a jégszekrényt! Azt hiszi, spórol. Olyan a vaj, mint a vazelin! Rémes!

Nagy dübörgés hallatszik, mintha bútorot döntögetnének

Hallod, Nyuszika! Úgy látszik, Lakatosék odafönt már megint püfölik egymást.

Újabb dübörgés, erre %Ágnes kijön a konyhaajtóba Lehet,

hogy gázrobbanás van a szomszédban ?

CSOM *(kilép a szobából, becsukja maga mögött az ajtót)*
ÁGNES *(ijedten)* . . . Maga ...? Maga ...
CSOM *(nyugodtan)* Lehet hívni a mentőt. *(Tempósan végigmegy a szobán, ki az ajtón, amit gondosan becsuk maga után)*
ÁGNES *(földbe gyökerezett lábbal, tátott szájjal néz utána)*

Függöny

MÁSODIK RÉSZ

BÉRES Kiss Ágnes, ahogy később elmondta, percekig állt a rémülettől sóbálvánnyá dermedten az előszobában. Amikor magához tért, még percekig állt tovább, mert egyszerűen semmiféle gondolat nem volt a fejében. Azután elszaladt az ajtóig, hogy utána-menjen a merénylőnek, de az ajtónál eszébe jutott, hogy ugyan mi történhetett Huberttel, hátha közben elvérzik odabent. Visszaszaladt a szobáig, de akkor szinte belényilallt, hogy Hubert talán meg is halt, akkor ő már segíteni nem tud, a gyilkos pedig örök-re kereket old. Elszaladt az ajtóig a gyilkos után, de ott megtorpant: mit csinál, ha utoléri? Megint visszament a szobáig, de sokáig nem mert benyitni, mert úgy érezte, ha meglátja, hogy mi történt oda-bent, azonnal elájul. Végre mégis benyitott. Majd fölhívta az egyetlen embert, akire korábbi ismeretése folytán biztosan számíthatott: doktor Czuckbauer Leventét.

Kórterem

Mikor a színt kivilágosodik, a kórtermet látjuk, illetve a kórtermet jelző egyetlen kórházi ágyat, amiben Hubert fekszik felkötött karral

BÉRES *(besétál a képbe, leül Hubert ágyának szélére)* Nem zavarja, ha az ágy szélére ülök?
HUBERT Egész nyugodtan.
BÉRES ...Tehát ugyanaz az ember volt?
HUBERT Ugyanaz. És megint azt mondta, hogy „az anyád keserves úristenit” ! Mintha ez lenne a jelszava! Az egész olyan váratlan volt.
BÉRES Hm. Ez már nem tréfa.
HUBERT Én is úgy érzem.
BÉRES A lakásból nem tűnt el semmi?
HUBERT A menyasszonyom szerint semmi.
BÉRES Okozott valami nagyobb kárt?
HUBERT Csak egy szék lába törött el, meg az én karom, ahogy a fejem fölé emeltem, és néhány bordám.
BÉRES Nem akarok humorizálni, de engem a *Lúdas Matyira* emlékeztet ez az egész, ahogy háromszor megverte Döbrögi uramat.
HUBERT Gondolja, hogy még egy hátravan?
BÉRES Nem lehetetlen.
HUBERT De én soha nem is foglalkoztam ludakkal! BÉRES Bejuthatnánk a lakásba? Feltehetően maradtak ott ujjnyomok.
HUBERT Odaadom a kulcsot.
BÉRES A kedves menyasszonya nem lehetne ott velünk?
HUBERT Ő dolgozik. De kétszer egy héten ott takarít Teréz néni. Ma is ott van. Csak siessenek, mert a néni szuper tiszta, és ha valahol foltot lát, még a politúrt is letörli.
BÉRES Majd sietünk. És ne féljen.
HUBERT *(fanyarul)* Ha elfogadjuk, hogy háromszor akar megverni, akkor a nagyobbik részén már túl vagyok.

A színt elsötétül

BÉRES Teréz néni nem volt könnyű eset. Az ujjlenyomatok valóságos közelharcot vívtak velem, míg a bútorokhoz engedte nyúlni őket. Mikor végeztek, újra takarítani kezdett utánuk. Többször megpróbáltam, hogy kérdéseket tegyek föl neki, de csak

jött, ment, egyszerűen tudomást sem vett rólam. Végül is ide cipeltem az irodámba. Gondoltam, ha nem lát porszívót vagy törölőrongyot, akkor képes lesz rá, hogy nyugton maradjon tíz percig.

Béres irodája

Mikor a színt kivilágosodik, Béres addigra beér az irodai asztala mellé

TERÉZ *(özv. Tóth Pálné. Ötven körüli asszony. Már ott ül Béres asztala előtt. Egyáltalán nem ideges)* BÉRES Régóta jár Hubert úrhoz takarítani?
TERÉZ Ötödik éve. Mióta megvan a lakása. De tessék elhinni, ilyesmi még soha nem fordult elő. Hubert urat még soha nem verte meg senki. Most meg így kétszer egymás után... *(Szégyellősen csóválja a fejét, mintha az ő tisztességén esett volna csorba azzal, hogy ilyen helyen takarít)*
BÉRES Nem járt ott mostanában valaki idegen? Úgy értem, hogy amikor maga takarított, nem érdeklődött Hubert úr után valaki?
TERÉZ *(gondolkozik, aztán fejét csóválva)* ...Olyan, aki megverhette volna, nem.
BÉRES És valaki, aki nem olyan ...
TERÉZ Az az öreg ember talán ...
BÉRES Milyen öreg ember?
TERÉZ Egy öreg ember. Olyan nyugdíjasforma. Régebben sosem járt arra... Egyszer ott állt épp az ajtó előtt, azt hittem, Hubert urat keresi, mert erő-sen nézegette a táblát... Egypárszor meg az udvarban láttam. Últ a padon. De ő egyáltalán nem látszik *verekedősnek*.
BÉRES És ő érdeklődött Hubert úr után?
TERÉZ *(szemérmesen)* Szóval az az igazság, hogy nem annyira Hubert úr után érdeklődött... Inkább velem beszélgetett. De csak egypárszor. Mikor takarítani mentem, vagy ha már végeztem és indultam haza, akkor... Szóval akkor köszönt. Én meg visszaköszöntem. Aztán egyszerűen *leültem* én is a padra. Néha jólesik az embernek egy kicsit beszélgetni.
BÉRES És miről beszélgettek?
TERÉZ Semmiről. Arról, hogy szép idő van, meg, hogy jólesik néha az embernek egy kicsit beszélgetni. Én mondtam, hogy oda járok Hubert úrhoz takarítani. Ő megkérdezte, *hogy meggyógyult-e már Hubert úr lába*. Mondtam, hogy szépen javul, de még két hétre ki van írva ...
BÉRES És hogy hívják azt az embert?
TERÉZ Azt nem mondta.
BÉRES És hol *lakik*?
TERÉZ Azt sem mondta.
BÉRES És mit csinál?
TERÉZ Azt sem mondta.
BÉRES *(kicsit már kezd türelmetlen lenni)* Valamit csak mondott saját *magáról*?
TERÉZ *(erősen utánagondolva)* Nem mondott ő az ég-világon semmit. Úgy gondolom, hogy olyan szűkszavú ember. Vannak ilyenek. Én éppen az ilyet szeretem. Azért is ültem le néha mellé a padra, mert látszott rajta, hogy olyan szűkszavú... De *mostanában* már nem láttam..
BÉRES *(nagy sóhajjal)* Értem ... Köszönöm, haza lehet menni.

A színt elsötétül, Béres előrelép belőle

BÉRES Az ujjlenyomatok nem vezettek semmiféle eredményre. Valóságos ujjlenyomatorgiát találtunk: Hubertét, Ágnesét, Teréz néniét és az ismeretlenét is, de ezzel nem mentünk semmire. Nem szerepelt a bünyői nyilvántartóban, így nem lehetett azonosítani. Csak annyit tudtunk meg, hogy a tett elkövetője büntetlen előéletű. Ki lehet? És miért csinálja? És vajon veri-e még tovább Hubertet? Ha örült, akkor egészen biztosan, ha meg különös oka van rá, akkor még biztosabban. És ha Hubertnek lesz annyi ideje, hogy csak egyszer is visszaüssön, ő irgalmatlanul agyoncsapja. Az áldozatból egy

szempillantás alatt tettes lesz, és a végén még ő kerül börtönbe. Aztán egy szép szeptemberi délutánon váratlanul megoldódott minden. Hubert né-hány napi ápolás után gipszkötést kapott a karjára, és arról volt szó, hogy másnap hazamegy. Arra gondoltam, nem árt, ha körülnézek ott. Kicsit távolabb szálltam ki a 'kocsiból. Ahogy megyek a járdán, egy kisfiú szalad el mellettem, a kezében valami sárga játék autó. Nem sokkal utána rohan egy másik, és torkaszakadtából üvölti : add vissza az autóm, a keserves úristenit! Elkaptam a karját: mondd csak ezt még egyszer, kisfiam. A srác megszeppent, de azért mondta: a keserves úristenit! Hol tanulsz te ilyeneket? Hallottam. Kitől hallottad? — Olyan erélyes volt a hangom, hogy a gyerek megtört. — Attól a bácsitól, ott a padon. Aztán mint szaktekintély még hozzátette: szerintem nagyon jó mondás, ha az ember mérges ...

A kertben

Mikor a szín kivilágosodik, Csom a padon ül. Béres beszél a képbe

BÉRES (körülnéz, Csomot is szemügyre veszi, tekintettel arra is, hogy ő már tudja, mekkorát tud az öreg útni. Megáll a pad előtt)

CSOM (egy pillanatra ránéz)

BÉRES Jó napot. Megengedi, hogy ideüljek? CSOM

Csak tessék.

BÉRES Szép ez az udvar.

CSOM Szép ...

BÉRES Itt lakik?

CSOM Nem.

BÉRES Csak úgy üldögél?

CSOM Csak úgy ...

BÉRES Vár valakit?

CSOM Várok.

BÉRES Nem ismer itt véletlenül egy Hubert László nevű lakót?

CSOM ... Ismerek.

BÉRES Mostanában kétszer megverték. Hallott róla? CSOM (határozottan bólint) Hallottam.

BÉRES Béres főhadnagy vagyok. Nyomozó. Ebben az ügyben...

CSOM (nyugodtan) Csom Sándor ... Én voltam. Mind a kétszer. Muszáj volt ...

BÉRES (hangja nem fenyegető, de természetesen nem is lehet nyájas) Jöjjön velem. És figyelmeztetem, hogy ne csináljon cirkuszt.

CSOM Nem csinállok. Nagyon szelíd ember vagyok én...

BÉRES (előretessékeli Csomot)

Miközben a szín elsötétül, mindketten kilépnek a képből, előrejönnek, ahol Béres megvilágosodó irodájában Csom leül Béres íróasztala mellé. Közben Béres előre-lép

Ennyi volt az egész. Nem csinált cirkuszt, szótlánul jött velem. A többi az itt derült ki az irodámban.

Béres irodája

BÉRES (visszalép a képbe. „Folytatja” a kihallgatást. Azaz az eddig ismert tényeket Csom már elmondta) BÉRES (nem ül le) Akar egy cigarettát?

CSOM Köszönöm, nem dohányzom. Az állat nem szereti a tüzet meg a füstöt. Így aztán sose szoktam rá. Ittalan sem. Ittasan még véletlenül sem lehet az ál-lathoz bemenni. Szórakozásom csak az olvasás volt. Újság meg 'könyv. Az is főleg állatokról, ami ugye a munkához kellett. Szakirodalom. Így mondják. Azt sokat olvastam, mert az igazgató úr tudta, hogy vigyázok rá, így aztán mindig adott nekem kölcsön. Idén májusban mentem nyugdíjba... (Kicsit elgondolkozva) Nem azért, hogy mentsem magam, de ha nem talál meg a tisztelt nyomozás, akkor is jöttem volna, magamtól is. Otthon elrendeztem mindent. Kitakarítottam a lakást. A kulcsot ott hagytam

a szomszédnál. Mondtam, egy darabig ne keresse-nek, Pesten lesz dolgom. Úgy gondoltam, hogy még egyszer megverem, azután föladom magam. De most már, úgy látszik, elég lesz ez a kettő, amit eddig kapott. Talán ez is használ ...

BÉRES (előrejön az asztalától, kicsit töprengően. Csom utánafordul, így egészen szembekerül a közönséggel) A rendőrségi kihallgatás fényt derített minden-re. A tettes szinte kérdések nélkül vallott olyan folyamatosan, hogy az volt az érzésem, hogy otthon már gondosan megtanulta ezt a vallomást. Nem azért, hogy így felkészülve letagadjon bármit is, sokkal inkább azért, hogy semmit el ne felejtjen. Sőt, néha még az a képtelenség is eszembe jutott, hogy az egészet azért csinálta, hogy végre egyszer valahol elmondhassa ezt a vallomást. Egyébként ugyanazt mondta el a bíróságon is, ezért idézzük fel inkább ezt a tárgyalást. Nem szó szerint, és nem a szükséges jogi formaságokkal együtt, sőt itt-ott talán azok ellenére. Tehát ez a tárgyalóterem. (Csom felé mutat) Ott a vádlottak padja. (Megjelennek a tanúk, félkörben, hogy Csommal is, a közönséggel is többé-kevésbé szemben legyenek. Zsuzsa, Komor, Rexa, Hubert, Orvos, Ágnes, Teréz) A tisztelt bíróság pedig... (Körbenéz, mintha helyet keresne a bíróságnak, aztán a közönséghez) Nos, önök lesznek, akik ítélkezni fognak. (Béres oldalra húzódik)

CSOM (fölköszöl. „Folytatja” a vallomását, mintha vele szemben ülne a bíró. Óhózzá beszél) Haragból tettem, tisztelt bíróság. Nagy okom volt rá, és ha az embernek nagy oka van a haragra, akkor nagyon nagyot tud ütni... Pedig egyébként soha életemben senkit meg nem ütöttem. Még a feleségemet sem. Igaz, ő nagyon fiatalon meghalt, már vagy harminc éve... Tizenhét éves voltam, amikor fölvettek segéd-állatápolónak itt Pesten az állatkertbe. Két év múlva előléptettek ápolóvá. A nagy ragadozók ! Mindig ez volt az én reszortom. Aztán mikor vidéken is nyílt állatkert, átkértem magam. Volt ott lent az apámék-nak egy kis háza... Három évet töltöttem a fronton, de azon túl összesen negyven évet szolgáltam. Az utolsó húsz évet oroszlanok mellett. Nappal, éj-szaka, hétköznap, ünnepnap az mindegy volt... (Mintha a bíró közbeszólt volna) ...Igenis kérem, a lényeg... Régebben is előfordult, hogy egy nőstény szült egy-két kölyköt, de az nagyon ritka eset volt. Még ritkább, hogy föl is tudták volna nevelni. Azt mondták, hogy nagy szerencse kell hozzá. De hogy az igazgató úr összeszedte a szakirodalmat, ő persze a külföldieket is olvasta, meg, hogy töviről hegyire elmagyarázta nekem, hogy mit meg hogyan, szóval az utolsó öt évben már nem bízunk a dolgot a szerencsére. Három nőstényünk volt meg egy him. Negyvenhét kölyök született a kezem alatt tőlük. Mind megmaradt. Egy-két éves korig neveltük őket. Arról volt szó, hogy „más állatkerteknek küldjük cserébe. Idén áprilisban vitték el az utolsó négyet... Én nem akartam engedni, mert az anyák már ki-öregedtek, jobb lett volna megtartani a fiatalokat, és venni hozzájuk egy himet. De ugye én ebbe annyira nem szólhattam bele. Azt mondták, hogy a stockholmi állatkertbe kerülnek. Arról már sokat olvastam. Gondoltam, akárhogy fáj is utánuk a szívem, mert hogy ezek voltak az utolsó, mégiscsak jó helyük lesz ... Régebben úgy volt, hogy mi magunk cseréltünk más állatkertekkel, de azután, ahogy nekem elmondták, alapítottak egy vállalatot, amelyik ezt intézte. Diána, így mondták. Én ehhez sohasem értettem, meg nem is érdekelt nagyon. Úgy voltam vele, mint a szülők a gyerekekkel, hogy ha messzire kerül is, csak az a fontos, hogy jó sora legyen, mindegy, hogy különben hogyan intézik... (Szelíden) Igenis, kérem, de ennek köze van az ügghöz. Már évek óta gondoltam rá, hogy jó volna bejárni a külföld nagy állatkertjeit. Nem mindet, csak egy-néhányat azok közül, ahová az én kezem alatt nevelkedett oroszlanok elkerültek. Persze, akkor ez csak olyan álmodozásféle volt, hiszen hosszú éveken át nem volt nekem szabadságom, szabadnapom se, ünnepnapom se, jószerivel szabad iráim is alig. Aki

oroszlánokat nevel, azt nem lehet fölváltani a dajkaságban. De ahogy nyugdíjba mentem, megláttam egy hirdetést, hogy: társasutazás Észak-Európába. Stockholm, Hamburg, Bréma. Volt még benne több más város is, de azok nem állatkertek. Elmentem az IBUSZ-ba. Kicsit csodálkoztak ugyan rajtam, úgy láttam, nem ilyen egyszerű népekhez vannak szokva, de azért azt mondták, elvisznek. Adtak egy prospektust, abba minden bele volt írva, apróra, amit majd látni lehet. Nem volt egészen kedvemrevaló, mert nagyon sok templom meg múzeum volt benne, állatkert meg egy sem, de az IBUSZ azt mondta, hogy nem kötelező sem a templom, sem a múzeum, mehetek helyette állatkertbe is. Az igaz, hogy elég fitymálva mondta. Befizettem az előleget. Sok pénz volt. Már az előleg is sok pénz volt. Akkor jutottak eszembe a levelek. Gondoltam, jó lenne, ha velem lennének, legalább látnák, hogy nem valami szélhámossal van dolguk, aki csak kiadja magát oroszlán-ápolónak ...

Zsuzsa közbeszólására Csom pár pillanattig figyelmesen néz a lányra, aztán látva, hogy ő itt egyelőre nem jut szóhoz, csöndesen leül

ZSUZSA Én igazán nem tehetek róla, tisztelt bíróság ... Jaj, istenem, Tassi Zsuzsanna vagyok. Az igazgató úr titkárnője abban az állatkertben, ahol Sándor bácsi dolgozott. Persze nekem semmi közöm nincsen az állatokhoz, szerencsére, mert nincs olyan állat, amitől én ne félnék, akár oroszlán, akár egér. Nekem csak az igazgató úrral van dolgom. De *jaj*, istenem, ha én sejttem, hogy ezek miatt a levelek miatt annyi baj lesz, akkor biztosan kitalálom valamit ... Nem tudom, mit találhattam volna ki, de valamit biztosan. De nekem senki nem szólt, hogy hazudni kell, ha Sándor *bácsi* érdeklődik, én meg magamtól sose merek hazudni, mert ugye félek, hogy hátha rosszat hazudok. Nekem mindig az igazgató úr szokta megmondani, hogy mit... Jaj, istenem, *nem* úgy értem, hogy az igazgató úr mindig hazudik, illetve, hogy hazudik, illetve, hogy ... De szóval ha mégis úgy adódik, akkor ő mondja meg, hogy mit, mert ugye ő irányít engem. Ez benne van a munka-köri leírásban is. Nekem olyan borzasztó ez az egész, tessék elhinni, igazán nagyon bánom, hogy miattam... *(Pillanatra elhallgat, müntha a bírót figyelni)* ...Igenis kérem. Értem, hogy nem én vagyok a vádlott, és nem nekem kell *megbánnom*, ami történt. Jaj, istenem, nem is úgy értettem; azért mégis bánom. De én nem tehetek róla, hozzánk csakugyan nem érkezett semmiféle ilyen levél. Sem iktatva, sem iktatás *nélkül*. Ugyanis van egy külön könyvem, amiben az iktatás *nélkül* érkezett leveleket iktatom... *(Kis suta biccentéssel jelzi, hogy befejezte)*

CSOM *(fölkáll)* Én sose hittem, hogy Zsuzsika föltre akart volna vezetni engem, de abban is biztos voltam, hogy az igazgató úr nem hazudhatott nekem. Húsz évig dolgoztunk együtt, sose volt olyan, hogy amit mondott, az ne lett volna igaz. Tanított, könyveket adott, fizetésemelést, prémiumot, ami az oroszlánokkal volt kapcsolatban, azt mindig megbeszélte velem, mindenben segített. Igaz, hogy én is neki. Az előfordult, hogy néha megfélemedkezett valamiről, amit ígért, de ha másodszor vagy harmadszor szóltam érte, akkor már biztosan elintézte, és soha nem haragudott meg, amiért újra szóltam. De olyan soha nem volt, hogy csak úgy kitalált volna valami ha-zugságot. *(Ránéz Komorra, aki kis biccentéssel előre-lép, erre Csom leül)*

KOMOR Doktor Komor Áron kandidátus, állatkerti igazgató vagyok. Mindjárt előjáróban meg kell mondanom, hogy az oroszlán nem tartozik szorosabban vett *munkaterületemhez*, legfőljebb *csak* annyiban, amennyiben egy igazgatótól elvárható, hogy minden állatjának problémájáról fogalma legyen. Az én fő érdeklődési területem a rovarok, ezen belül is a fedeles szárnyúak. Ezekről eddig harminckét tudományos dolgozatot jelent meg. Ahogy tréfásan

mondani szoktam, nekem a bogarak a bogaram .. Igen, kérem, a lényegre. Bár ez már a lényeghez tartozik, ugyanis éppen a tudományos működésem és ennek nemzetközi elismerése tette lehetővé hat-hónapos tanulmányutamat. Ez volt az oka annak, hogy mikor ez a sajnálatos bűnügyi lavina elindult, éppen nem voltam itthon. Vagy talán meg is fordíthatnám, ha itthon vagyok, akkor esetleg el sem indul ez a lavina. Őszintén szólva, épp ezért nem minden lelkiismeret-furdalás nélkül állok itt. Bár az előbb elhangzott figyelmeztetés rám is vonatkozik, ebben a bűnügyben én is csak tanú vagyok és nem vádlott, mégis az embert ezek között a falak között még mint tanút is elfogja valami bűntudat. Talán azért, mert laikus értelmezés szerint a tanú szó azt jelenti, hogy az ember jelen volt valahol, de nem avatkozott be, csak kivülről szemlélte, hogy mi történik. Én a fedeles szárnyúak miatt ugyan éppen nem voltam jelen, mikor a vádlott a tettét elkövette, de azért nyugtalanít, hogy a bíróság esetleg azt hiszi ... Szóval szeretném megmagyarázni, hogy megítélésem szerint engem miért nem terhel felelősség, úgy értem, nemcsak büntetőjogi, de meggyőződésem, hogy morálisan sem.... Igen, kérem, a lényegre. De ez, azt hiszem, már a lényeghez tartozik. Mikor hazaérkeztem tanulmányutamról, minek során is mód nyílt rá, hogy néhány rangos egyetemen a fedeles szárnyúak nászának tájegységek szerinti jellegzetességéről előadást tartsak, jelentős sikerrel, tehát mikor hazaérkeztem, és Zsuzsika, a titkárnőm erről az esetről referált, első pillanatban egyszerűen nem is értettem egy szót sem az egészből. Nyilvánvaló, hogy ha tudományos érdeklődésem első-sorban az emlősökre, azon belül a ragadozóokra, és azon belül az oroszlánra irányul, akkor sokkal mélyebb nyomot hagy bennem minden, ami ezzel a témával kapcsolatos. Így viszont nem kis időbe tellett, amíg a számomra többé-kevésbé periférikus ügyet sikerült magamban fölidéznem ... Igenis, kérem, már idézem. Csom Sándorral igazgatói kinevezésem első pillanattól dolgozom együtt. Bár most vádlottként áll itt, mégis meg kell mondanom, hogy mindig a legszorgalmasabb, legmegbízhatóbb, legerősebb munkatársam volt. Nem akarom a beosztott kifejezést használni, mert a munkatárs sokkal közelebb áll az igazsághoz. Lényegében minden alapszabadság nélkül határtalan igyekezettel és ügy-szeretettel képezte magát, és jutott olyan színvonalra, hogy az oroszlánok nevelésének és szaporításának minden gondját és felelősségét a legnagyobb nyugalommal bízhattam rá. Munkája nyomán vált lehetővé, hogy az oroszlánexport kapcsán jelentős prémiumkerethez jutottunk, amivel valamennyi dolgozónk jövedelmét hatékonyan tudtuk emelni, és így némileg megszabadultunk a korábbi munkaerőhiány-gondoktól; ugyanakkor nekem személyesen több időm és energiám maradt, hogy a fedeles szárnyúak kutatásában vállalt kötelezettségemnek eleget tegyek... Igen, kérem, röviden. Az említett levelekkel kapcsolatban természetesen nem hazudtam, és meg kell mondanom, igen jólesik, hogy Sándor bácsi e tekintetben egy pillanatra sem kételkedett bennem. Az igaz ugyan, hogy ezeknek a leveleknek, illetve az ezzel kapcsolatos információknak én közel sem tulajdonítottam olyan jelentőséget, mint ő, sőt, őszintén megvallva, egyáltalán semmiféle jelentőséget nem tulajdonítottam nekik, de ez csak azt bizonyítja, hogy egy hír, egy mondat, egy tény az egyik embert szinte meg sem érinti, míg ugyanaz másnak életbevágóan fontos lehet. Hogy egy gyakorlati példával megvilágítsam : szobába vagy laboratóriumba zárt katicabogarak körében egy sárga kutyatejvirág óriási szenzációt jelent: ugyanezt a kutyatejvirágot az oroszlán, ha a ketrecébe dobjuk, nem is méltatja figyelemre ... Igen, kérem. Mikor a Diána vállalattal az oroszlánok szállítására a szerződést meg-kötöttük, abban a szerződésben nem szerepelt, hogy a Diána az állatokat hová és milyen célra kívánja exportálni. A szerződést megelőzően mi magunk gondoskodtunk a szaporulat külföldi elhelyezéséről,

szállításáról, az esetleges állatcserék lebonyolításáról. A szerződés megkötésekor úgy tűnt, hogy a Diána ezt a rengeteg adminisztrációt megfelelő haszonért veszi a vállunkról, ugyanakkor intézményünk számára *méltányos* plusz bevételt biztosít. Eszembe se jutott, *hogy* ezeket az állatokat állatkerten kívül más célra is el lehet adni. Egy találkozásunk alkalmával meg is kérdeztem Hubert urat, hogy meg vannak-e elégedve a külföldi állatkertek az orosz-lánjainkkal. Ő, mondta ő — így visszaemlékezve talán egy kissé zavartan —, éppen most kaptak a hamburgi állatkerttől egy szép *köszönőlevelet*. Ezt ott-hon elmeséltem Sándor bácsinak. Csak bólintott rá, mert szűkszavú ember, de én láttam rajta, *hogy* nagyon örül az elismerésnek. Legközelebb, mikor a szerződést megújítottuk, Hubert úr megveregette a vállamat, amit én, különben nem nagyon szeretek, és nevetve közölte, hogy a brémai és a strassburgi állatkert is irt *köszönőlevelet*; „lassan világhírűek leszünk!” Majd legutóbb a stockholmi állatkertet említette ... Mondom, engem nem lelkesített különösebben ez a hír, de úgy gondoltam, Sándor bácsi megérdemli, *hogy* közöljem vele. Ezért a legközelebbi prémiumosztáskor, ha jól emlékszem, valami kis ünnepséget is rendeztünk, nyilvánosan mondtam el neki. Bólintott és azt mondta, köszöni szépen. Két-szer vagy háromszor előfordult, hogy egy-egy szállítmány után két-három hónappal most már Hubert úr információja nélkül is említést tettem egy-egy levélről. Láttam, hogy örömet okozok vele. Nem sokkal a nyugdíjba vonulása után, de még a kitüntetése előtt találkoztunk. Akkor megkért, hogy ha lehet, adnám oda azokat a leveleket. Megígértem. Gondoltam, majd Zsuzsikával iratok egy levelet Hubert úrnak, nem lehet akadály, hogy elküldje őket. De mert nem tulajdonítottam nagy fontosságot az ügynek, elfelejtettem. Attól nem *féltem*, hogy én több levélről beszéltem, mint amennyiről hallottam, meg voltam győződve róla, *hogy* érkezhettek még további levelek is, amiről csak azért nem szolt Hubert úr, mert nem volt rá alkalom. Hogy úgy mondjam, *előlegeztem* Sándor bácsinak a dicséretet. Divatosan szolva sikerélményt akartam szerezni neki. Mint tudós kötelességemnek érzem, *hogy* mindig levonjam az előttem lejátszódott jelenségek tanulságát a felelős szárnyúakon túlmenően is. Nos, úgy gondolom, erősen kérdéses, hogy hazugsággal föl lehet-e kelteni sikerélményt. Tartósan bizonyára nem ... Igen, köszönöm, befejeztem.

CSOM (*főáll*) Tetszik látni, tisztelt bíróság! Mondtam én, hogy az igazgató úr nem hibás ebben! Az nekem nagyon nagy szerencsétlenség lett volna, ha most kiderül, *hogy* nem azt vertem meg, akit kel-lett ... Igenis, *tisztelt* bíróság, többet nem szólok közbe. Az igazat megvallva most se közbeszóltam, mert az igazgató úr azt mondta, köszöni, befejezte ... Igenis, kérem. (Leül)

REXA Hm. Rexa Tibor igazgató vagyok. Illetve... (*Jelentőségteljes sértődöttséggel*) nyugalmazott igazgató. A Diána vállalat volt igazgatója. Nem mintha akár *fizikailag*, akár szellemileg nem érezném még mindig teljes értékű munkaerőnek magam; de fátyolt rá, ez nem tartozik ide. Igen jól emlékszem a vádlottra, aki egy délután megjelent nálam. Arra is jól emlékszem, azon a délutánon volt, mikor Huber kolléga osztálya pezsgős ünnepséget rendezett Hubert kolléga kitüntetésének megünneplésére. Én magam ezen nem vettem részt; ugyanis én mindig szigorúan elleneztem, sőt *tiltottam* az ilyen, munkaidőben rendezett italos vállalati ünnepségeket. Azon-kívül Hubert kollégának eszébe sem jutott, hogy erre az ünneplésre mint akkori hivatali felettesétől engedélyt kérjen vagy esetleg, hogy mint akkori hivatali felettesét, ha lehet egyáltalán így fogalmazni, barátian meghívjon rá.

HUBERT De kérem...! (A bíró rászól, nyilván rendre inti, erre Hubert csöndesen beletörődve) Kérem.

REXA Így tehát magam foglalkoztam az ügyféllel, akarom mondani a vádlottal, aki ott bolyongott a folyosókon, mert senkit nem talált, aki foglalkozott

volna vele. Megkínáltam konyakkal, de nem kért. Mondta, hogy soha nem iszik. Ennek talán az ügy szempontjából nincs különösebb jelentősége, csak azért tartom szükségesnek, hogy megjegyezzem, hogy lássák, hogy minden apró részletre is jól emlékszem. Arra is, hogy ugyanilyen fehér inget viselt, ugyan-így, nyakkendő nélkül. Az én agyam, kérem, ma is olyan friss, mint bárki fiatalé, ezt bátran merem állítani. A lényegre térve meg kell mondanom, hogy helytelenítem Hubert kolléga megverését, bár azt is meg kell mondanom, hogy véleményem szerint a vádlott lelkiállapotával szemben bizonyos mértékig megértést kell tanúsítanunk. De ezzel kapcsolatban itt és most le kívánom szögezni, hogy ellentétben mindenféle suskussal, pletykával, hivatali mende-mondával, rosszhiszeműséggel és rágalommal, amit részben a hátam mögött terjesztettek, részben amit egyes célzások és félmondatok formájában szemtől szembe is igyekeztek értéseimre adni, mindezekkel ellentétben nem igaz, hogy én Csom Sándort a két-szeri vagy akár az egyszeri verés akár tervezésére, akár kivitelezésére buzdítottam volna! Ellenkezőleg; ameddig csak lehetett, igyekeztem figyelmét a kért levelekről elvonni, s Hubert László nevét is csak akkor említettem, mikor kiderült, hogy Csom Sándor el akar utazni az orosz-lánjai után. Én Hubert kollégát, aki ennek a balsikerű levélügynek a szellemi atyja volt, a végtelenségig nem fedezhettem. Hubert Lászlónak, nem mondom, volt egy-két üzletkötői bravúrja, volt egy-két jó trükkje, meglehetősen borotvaélen táncoló trükkje, volt egy-két jó ötlete, bár ezekről nagy többségükben mindig csak utólag volt szíves értesíteni, mint ahogy a nem létező dicséző levelekről is, amiket ő tréfásan pszichés hormoninjekciónak nevezett, s amikről elmondhatjuk, hogy nem tartoztak a ragyogó ötletek közé, sőt, ha bizonyos, egyes helyeken oly sokat emlegetett emberi motívumokat veszünk figyelembe, egyszerűen türehtetlennek kell tartanunk. Igazán nem hagyhattam, hogy ez az ember, akármilyen különös érzelmi indítéka van is, egy vagyon dobjon ki az ablakon egy IBUSZ-útra. Utóvégre csakugyan léteznek emberi momentumok, melyekre a munkánk során köteleseink vagyunk odafigyelni. Arról már nem is kívánok szólni, hogy mekkora erővel ütött volna a vádlott, ha egy ilyen hiábavaló útról visszajön. Agyonütötte volna! És igaz szívvvel nem is lehetett volna olyan nagyon haragudni érte.

CSOM (*főáll*) Ott tudtam meg, hogy Szudánba vitték őket, hogy a vadászoknak legyen mit lelőni. Hubert úr külföldre utazott, megvártam. Nyugdíjas vagyok, ráertem várni... (*Bólint és leül*)

REXA Vannak az életünkben, valamennyiünkében olyan percek, mikor az ember úgy érzi ... No nem mindenki üt, de érezni ...! Például mondjuk vala-kinek finoman értésére adják, hogy mielőtt elmegy, érdemei elismerésül majd valami... ezüst, esetleg arany... Végeredményben egy egész élet munkája. És akkor az illető várja a táviratot, be megy a postára is, hátha véletlenül visszavitték; aztán olvassa az újságban oldalszámra a kitüntetteket, és az ő neve sehol. Az egész család rajta röhög, az összes ismerős rajta röhög, a beosztottai mind rajta röhög-nek... Van, hogy az ember úgy érzi ... Hm. Fátyolt rá ...

HUBERT (*nagyon dühös*) *Tisztelt* bíróság! Azt hiszem, ez azért mégiscsak túlzás! Mintha én lennék a vádlott! Pedig én az áldozat vagyok! Nekem rázkódott meg az agyam, nekem törték el az orrom, a sípcsontom, a karom, a bordám! ...Igenis, kérem, értem. Az orvosi szakvéleményt Czuckbauer doktor úr terjeszti elő. (*Dühvel*) Tessék, terjessze! (*Gúnyosan*) Czuckbauer Levente doktor úr!

ORVOS (*nyugodt, csaknem szenvtelen*) Nem ez az első eset az életemben, hogy csúfolódva mondják a nevemet. Megszoktam, Vannak, akiknek különös örömrükre szolgál, ha mások emberi méltóságát ott sért-hetik meg, ahol védekezésre képtelen. Mert hiszen azt nem állíthatom, hogy nem doktor Czuckbauer Levente a nevem, s panasza sem mehetek sehová

csak azért, mert valaki nem olyan dallam szerint hangsúlyozza, ahogy én hallani szeretném. Bennünket orvosokat sokszor vádolnak azzal, hogy zseb-re vágjuk a hálapénzt, de hogy e mellett még mi mindent kell zsebre vágunk...!

ÁGNES (mindenki meglepetésére közbeszól) Ez így 'igaz!' (Ijedten elhallgat)

ORVOS Ezt az urat rövid időn belül két alkalommal kezeltém. Először eszméletlen állapotban került eléem. A vizsgálat során az agrázkódáson kívül megállapítottam a bal oldali concha nasalisok többszörös fraktúráját, valamint a bal tibia haránt fraktúráját ... Igenis, kérem, közérthetően: betörték az orrát, és eltörték a lábát, feltehetően valami tompa tárggyal.

CSOM (feláll) Az orrát az öklömmel, a lábát a bakancsossal. Régi bakancsom van, az a fajta, ami-nek még vasat tettek az orrára, hogy ne kopjon ... Igenis, csak a tisztázás miatt szóltam. Másodszer meg a szék lábával ütöttem. (Leül)

ORVOS A sérültet szakszerűen elláttuk, az orrát több műtéttel hoztuk rendbe.

ÁGNES És a szeme is be volt dagadva.

ORVOS (nyugodtan) A szeme is be volt dagadva, de az néhány nap alatt szépen konszolidálódott. Az orr-és a lábsérülés gyógyulási ideje lényegében két hónapot vett igénybe. Második alkalommal bordatörésekkel, valamint a jobb alkar singcsontjának törésével került hozzánk. Ez utóbbi teljes gyógyulása ismételt körülbelül két hónapot vett igénybe. A sérülésekből, bár hosszas utókezelésekre, masszázss, torna, gyógyfürdő s a többi még szükség lehet, rokkantságnak minősíthető tartós egészségkárosodás nem következett be. (Kis biccentéssel jelzi, hogy befejezte)

ÁGNES De akár egy egész életre is sánta maradhatott volna, az orra helyén pedig csak egy lila mocsing lenne, ha nem olyan gondos az orvosi keze-lés! ...Elnézést kérek, a nevem: doktor Czuckbauer Leventéné, született Kiss Ágnes. (Büszkén néz az orvosra) Azt hiszem, mindenképpen fontos, hogy ezt bejelentsem, mert az idézést még a leánynevemen kaptam, és nem szeretnék zavart okozni azzal, hogy nem mondom meg, hogy a Kiss Ágnes a (gyönyörűen mondja) doktor Czuckbauer Leventénével azonos, Három hónapja esküdtünk. Abban az időben, mikor Hubert Lászlót megverték, még az ő szere-tője voltam. Czuckbauer Levente tud erről, de ő felvilágosult ember, és egyáltalán nem zavarja. Hubert László is felvilágosult ember, de rengeteget utazik külföldre, és olyankor én mindig egyedül maradok itthon. Különben is azt hiszem, soha nem vett volna el feleségül. A dokival az első pillanatban egymásba szeretettünk. De mindez természetesen nem ok, hogy ne lehetnék tanú arra, ami Hubert Lászlóval történt. Az esküvőn ő volt az én tanúm, miért ne lehetnék most én az ő tanúja? Ragaszkodtam hozzá, hogy ő legyen a tanúm, mert azt akartam, hogy minden ismerősünk lássa, hogy Nyuszika, régen ugyanis így hívtam, szóval, hogy Nyuszika milyen megértő, igazi jó barát és felvilágosult ember, és hogy a haragnak még a tüskéje sem maradt benne. Bár néha, ha telefonon beszélek vele, a hangjából úgy érzem, mégis-csak maradt. Ezek a felvilágosult férfiak olyan buták tudnak lenni ... Igenis, tisztelt bíróság. Én ezt a bácsit kétszer láttam életemben. Először a kert-ben, ahol azonnal fölismertem, hogy ő a vádlott, de ezt sem a nyomozó elvtárs nem akarta elhinni, mert ugye, hogy jön egy nő ahhoz, hogy egy tettest ki-nyomozzon, mikor a rendőrség nem boldogul vele, sem Hübert László (csúfondárosan ejti, nagyon hosszú ú-val), mert ő meg mindig mindenben letorkolt. Soha nem engedte kibontakozni az egyéniségemet. Vagy letorkolt, hogy nem mertem meg se nyikkan-ni, vagy rám hagyott mindent, mint valami hülye gyerekre. Másodszer Hübert László lakásán találkoztam a bácsival. Közvetlen azután, hogy Hübert Lászlót újra megverte. Azt hittem, elájulok az ijedségtől, pedig tulajdonképpen semmi félelmetes nem volt benne. Még 'tanácsot is adott, hogy hívjam a

mentőt. Azonkívül még arra is tanú vagyok, hogy Hubert László élt-halt a munkájáért. Egyszerűen imádott külföldre eladni bármit; kigyót, békát, tücsköt, bogarat, kecskét, szamarat. Egyszer mesélte, hogy az lenne az igazi nagy üzlet, ha augusztus végén dollárért eladhatná a magyar fecskéket valahová délre, és onnan azok tavasszal maguktól vissza-jönnének. Aztán később ezt a módszert átvitte pulykákra Angliával. Lehet, hogy ezt nem gondolta komolyan; az angolokat nem olyan könnyű becsapni, de az esze mindig ilyesmin járt. Tréfából azt szokta mondani, hogy annyi dollárt termel az országnak, hogy abból megvehetné a saját súlyát havonta aranyban. Csak mindig utazott. Ezekről az oroszlanokról is mesélt, meg arról is, hogy kitalálta a leveleket; de igazán nem úgy mesélte, mintha ezzel rosszat akart volna bárkinek. Sőt inkább csak kedves akart lenni. Mert nagyon jó emberismerő, és mondta, hogy akik sokáig foglalkoznak állatokkal, azoknak lelkük lesz, mint a művészeknek, és nagyon érzékenyek, és isten őrizzen, hogy megtudják az igazat; abból csak vita lenne oroszlan helyett, és a vitáért nem lehet dollárt kapni. De nem akart ő becsapni senkit, csak azt sem akarta, hogy szomorodjanak az álla-tok miatt. Az volt az elve, hogy vidám dolgozókkal többre lehet menni, mint szomorúakkal. Szerintem ez rendes dolog, és ezért még nem kellett volna két-szer megverni. Igazság szerint egyszer sem kellett volna, de az első verésért nem tudok igazán haragudni, mert ha Hubert orra nem törik össze, és nincs a bal tibiájának haránt fraktúrája (büszkén néz az orvosra, aki elégedetten bólint), akkor én soha nem lettem volna (gyönyörűen) doktor Czuckbauer Leventéné.

TERÉZ Özvegy Tóth Pálné, de mindenki csak úgy szólít, Teréz néni. Több helyre is járok takarítani most már huszonhárom éve. De már huszonhárom évvel ezelőtt is Teréz néninek hívtak, olyanok is, akik sokkal öregebbek voltak, mint én. Hübert úr-hoz ötödik éve járok. Jó hely. Hübert úr alig piszkol. Néha szokott magának főzni, de mindig csak valami egyszerűt, nem sok mosatlan marad utána. Az esetről nagyon sokat nem tudok mondani. Ő ott ült a padon. (Csom az asszonyra néz, de Teréz nem néz vissza rá, csak a bírósághoz beszél) Olyan nagyon komolyan nem gondoltam én semmit, mikor le-ültem mellé; csak legföljebb egy egészen kicsit arra, hogy milyen egyedülnek látszik ez az ember, meg én is olyan egyedül vagyok. Csak ennyit. Igaz, hogy kétszer is megverte Hübert urat, de különben nem hiszem, hogy verekedős volna.

BÉRES (hangvétele más, mint a többieké. Ő nem a „bíróság”-hoz szól, hanem a közönséghez) A tanúk közül egyedül Teréz néni jött el a temetésre. Hogy honnan tudta meg, rejtély. Hármann voltunk ott összesen. A szomszéd, aki vállalta, hogy vigyáz a lakásra. Ő intézte a temetést, mert mint kiderült, ő őrizte a takarékkönyvet is. Rajta kívül csak Te-réz néni meg én. De elnézést kérek, nem akartam a dolgok elé vágni.

HUBERT Tisztelt bíróság. Ki kell jelentenem, hogy mélységesen felháborítónak tartom, hogy valamennyi előttem szóhoz jutott tanú a vádlottól nyilatkozott úgy, mintha ő lenne az áldozat, s rólam pedig, akit kétszer is tetteleg bántalmaztak, ebből egyszer ösztörték az orrom és a lábam, egyszer a karom és a bordáim, amint az doktor Czuckbauer szakszerű nyilatkozatából is kiderült, rólam beszéltek olyan hangnemben, mintha a per tárgyát képező bűnököt én követtem volna el. Szeretném leszögezni, és szeretném felhívni a bíróság figyelmét, hogy annak el-lenére, hogy ez az öregúr most ilyen csöndesen ül itt, mégiscsak ő volt az, aki... Ja igen, elnézést kérek. Hübert László vagyok, a Diána vállalat igazgatója. Amit tudtam, már a nyomozás során is el-mondtam. Azt hiszem, az világos, hogy itt szó sem lehet valami hirtelen fölindulásról!

CSOM (nyugodtan) Nem, kérem, én azt nem is mondtam.

Súlyos testi sértés volt. Kétszer. Előre megfon-

tolva. És egyszer magánlaksértés is, álkulccsal. Én ennek utánanézttem. Megtettem. Vállalom.

HUBERT Vállalja! Nagyon szép és megható ! Mintha volna más lehetősége is. Most már, hogy itt ül a vádlottak padján, természetesen vállalja. Ha van valaki ebben a teremben, aki csakugyan vállalt vala-mit, az én vagyok. Vállaltam, hogy valahányszor tüsszentek, úgy érzem, szétróban az orrom, vállaltam, hogy minden időváltozást, frontátvonulást, esőt, hideget, meleget, szárazat, alacsony vagy magas légnyomást, szélcsendet vagy vihart minden összetört porcikámban huszonnégy órával előbb jelzek, mint a meteorológia, vállaltam a keresetkiesést, ami, bár nem vagyok anyagias, mégiscsak számít, arról már nem is beszélve, hogy a rám bízott területen négy vagy öt jelentős szerződés nem jöhetett létre; ez az év végén a vállalat nyereségének csökkenését fogja jelenteni, amiért végső soron nekem kell vállalnom a felelősséget. Mindez miért? Mert egy hóboros öregembernek verekedni támadt kedve. Ugyanis az ok egészen nyilvánvalóan neveltséges; ha e helyet nem tisztelném, azt mondanám : röhej ! ... Kérem, a röhejért elnézést kérek. Nem beszélek szívesen magamról, de azért néhány szót mégiscsak kell szólnom, mert az ügyhöz tartozik. Tizenöt éve dolgozom ebben a szakmában. A munkám mellett végeztem el a közgazdasági egyetemet, a külkereskedelmi főiskolát, tanultam meg három idegen nyelvet, mindháromból felsőfokú nyelvvizsgával. Sokan csúfoltak, amíg tanultam, sokan irigyelnek, mióta befejeztem; istenem, ilyenek az emberek. Nagy vagyont nem gyűjtöttem össze. Van egy öröklakásom, garzon, és van egy kis megtakarított pénzem, hogy a lakást egyszer majd, nősülés esetén, elcseréljem nagyobbra. Jól élek, de nem fényűzően. Autóm nincs. Nem is tudok vezetni. Az egyik előző tanú vitt mindig a kocsiját, ha valahová mentünk. Egyébként nem igaz, hogy úgysem vettem volna el feleségül. Egyszerűen csak nem volt türelme kivárni. Nők néha egyik pillanatról a másikra megőrülnek azért, hogy a lánynevüket egy jól csengő asszonynévre föl-cseréljék. De a munkámról akartam beszélni, mert szeretném, ha a tisztelt bíróság az áldozatot is meg-értené, nemcsak a tettest. Lehet, hogy én örült vagyok vagy csodabogár vagy valami neveltséges diszpédánnya az emberiségnek, de én szenvedélyesen szeretem a munkámat. Szeretek dolgozni. Annak ide-jén azt a példát a fecskéről meg a pulykáról természetesen csak viccből mondtam; a tisztelt tanú sosem tudta egészen határozottan elkülöníteni, hogy mit mondok komolyan és mit viccből, de azért az jellemző, hogy a gondolataim mindig ebben a körben mozogtak, az idegeim ilyen problémákon örültek, és a kezdődő gyomorfekélyem vagy a most csírázó infarktusom ennek a munkának lesz köszönhető. Ennek a munkának, amit hallatlanul szeretek. Sokan lenézik, és valami szükséges rossznak tartják a kereskedelmet. Sokan azt hiszik, hogy ennek az a lényege, hogy a rossz árut hogyan sózzuk minél drágábban a gyanútlan vevő nyakába. De ez nem kereskedelem, ez család. Kezdő koromban egyszerű kétszer magam is beleestem ebbe a hibába. De amikor az ember agyában felötlik, hogy amit itt vagy ott meglát, vagy amiről csak úgy fél füllel hall, hogy az a vala-mi, ami nálunk fölösleg, az a világnak egy közeli vagy távoli pontján már exportáru lehet, csak meg kell találni hozzá a vevőt; az ötletet megvalósítani, az ilyen üzletkötést összehozni, megszervezni, lebonyolítani, árakat, szállítást, konkurenciát, vám-törvényeket, határidőket, politikai feltételeket és még ezer szempontot egyszerre egy adott pillanatban számításba venni, ez olyan, mint a legszebb sakkjáték! Látok egy eldobott gyufát az utcán, hazamegyek, magam elé veszem a földgömböt, és keresek egy helyet, ahol szükség van eldobott gyufára. És megtalálom! És boldog vagyok! És, hogy az én boldogságom az ország számára valutabevételben is mérhető, erre, nem tagadom, büszke vagyok; igenis, ha-vonta a saját testsúlyomnak megfelelő arany értékét hozom haza, ahogy a tanú is említette, s ezt nem

tréfából mondtam neki. Mindehhez dolgozni kell. Sokat kell utazni is, amiből az itthoni irigyek csak a jót látják; s az csakugyan van, bár néha megesik, hogy az ember egy hétig sem jut ehéto meleg ételhez, máskor viszont egy nap három baráti ebédet is végig kell enni-inni. És néha itthon a fél havi fizetésem rámegegy egy-egy diszvacsorára, ha viszonzásképpen elviszem a külföldi ügyfeleket, mert nincs bőr a képemen, hogy közöljem vele, hogy a több milliós üzletre szerződött vállalatnak elfogyott a reprezentációs kerete. Egyszer egy hivatali elődöm, akit nem kívánok megnevezni, három franciát egy Balaton menti kirándulásra egy kis vendéglőben bab-gulyással vendégtelt meg, mert az volt a legolcsóbb étel. A franciák éjjel eperohamot kaptak, és reggel rémülten hazarepültek. Több millió frankos üzlet üszött volna el ezen, ha nem rohanok Párizsba a franciák után. De a babgulyás belefért a keretbe. Ehhez a munkához teljes ember kell, nem napi nyolc órában, hanem nem túlzok, ha azt mondom, sokszor huszonnégyben. Ami azokat a leveleket illeti, tisztelt bíróság, nekem nem állt szándékomban, hogy ilyesmit kitaláljak. Valamikor az első szállítmány átvétele után valóban találkoztam Komor Aron kandidátus igazgató úrral, aki valóban megkérdezte tőlem, hogy meg vannak-e elégedve az oroszlanokkal a külföldi állatkerék. Az igazgató úr, tudóshoz méltóan, jó megfigyelő; az én reagálásomat is pontosan észlelte, annak ellenére, hogy én nem vagyok fedeles szárnyú. Valóban zavartan válaszoltam. Mint mondtam, nem szeretek magamról beszélni, de annyit megemlíthetek, hogy rögtönző típus vagyok, ami azt jelenti, hogy szorult helyzetben villámgyorsan gondolok végig minden lehetőséget, és választom ki a legegyszerűbb és legrövidebb utat, ahol kivághatom magam. Abban a zavart pillanatban arra gondoltam, hogy ha ez a tudós eddig azt hitte, hogy mi állatkerék részére szállítunk oroszlanokat fedeles szárnyúakért cserébe, akkor én ennek ítéletnapig magyarázhatom az exportbevételek jelentőségét, megérteni akkor se fogja; sőt nem is akarja, de föl-lármázza nekem a fél világot, talán még a sajtó is kiszimatolná az ügyet, ami egyenesen végzetes lehet, hiszen üzleti titok is van a világon, és ha a kis színes hírt az uborkaszezonban valamelyik külföldi újság is átveszi, nem lesz többé vadász, aki drága pénzen Szudánba utazzon, hogy a mi oroszlanjainkat ott le-lője. Akkor ott megszűnik a kereslet, nekünk meg nyakunkon marad az áru, hacsak a Hortobágyon nem létesítünk oroszlanos vadaskertet a kilenclyukú híd mellett. Mindez átvillant az agyamon, és úgy határoztam, hozzá se fogok, hogy keserves érveléssel győzködni kezdjem Komor kandidátus urat. Nem lett volna türelmem hozzá, így ráhagytam, sőt, mert rögtönző típus vagyok, azonnal kitaláltam egy köszönőlevelet is. Lgeközelebb, amikor újra találkoztunk, gondoltam, jobb megelőzni, hogy ő kérdezzen, ez már pszichológia, megint költöttem egy dicséző-levelet. Ez volt a legegyszerűbb. Igen, kérem, így történt, de ezzel tagadhatatlanul mindenki mindig így van : ha nincs türelmünk a meggyőzéshez, akkor vagy parancsolunk, vagy hazudunk. És nekem sincs arra már sem időm, sem idegrendszerem, sem energiám, sem türelmem, hogy minden napos csibét külön megsimogassak, és megmagyarázzam a kelte-tójének, hogy ne sírjon utánuk, annak ellenére, hogy ezeket fölnevelik, levágják és grillcsirke lesz belőlük. És a nyúltenyésztő sem várhatja el, hogy minden nyúl után vigasztaljam, és a gyöngytyúktenyésztő sem, a pulyka, a fűrj, fácán, fogoly vagy akár a hermelin tenyésztője sem. Ők fölnevelik, mi átvesszük, eladjuk, kész! Ha minden eladott csirke, pulyka, gyöngytyúk, fácán, bárány, malac után mindig megvernének közülünk valakit, üzletkötőkkel lenne tele minden kórház.

CSOM (fölláll) A pulyka is más, tisztelt bíróság, a napos csibe is más, a gyöngytyúk is, a házinyúl is, és megint más az, ami az én oroszlanjaimmal történt. A pulykát, csirkét, nyulat, egyebet arra nevelik, hogy

megegyék, de én az én oroszlánjaimat nem arra neveltem .

HUBERT Nem arra nevelte! Ezeket az oroszlanokat nem is kellett nevelni. Etette, gondozta, szaporította, ha itt volt az ideje! De ez beletartozott a munkájába, nem?

CSOM *(nyugodtan)* De igen. Ez beletartozott. És ha nekem valaki megmondja, hogy mire dolgozom, azt hiszem, akkor is csináltam volna. Ez a szakmám, mást már nem nagyon tudtam volna csinálni. Ha megértem, mire kell, talán nem olyan jó szívvel, de csinálom. Ugyanúgy etettem volna őket, vigyáztam volna rájuk. De egy biztos, tisztelt bíróság, nevet, mindegyiknek külön nevet, mint a gyerekeknek, nem adtam volna nekik. A csibéjét, pulykáját, nyulát nem ismeri egyenként a gondozója, ezért aztán nem is szakad meg a szíve utána. Annak az a rendje. De akiről tudom, hogy Cézár, Szultán, Leila, Fatima, Hasszán... az más, mint a gyöngytyúk. *(Elmosolyodik)* Egyszer az egyik kis nőtényt Kovácsné-nak kereszteltem. Csak úgy tréfából. Aztán rajta maradt. Mulatságos, mikor az ember egy oroszlának azt mondja: Kovácsné, itt a vacsora, ő meg hallgat rá, csóválja a farkát, és jön. Ezen sokszor ne-vettem. Munka közben néha jólesik egy kis nevetés. De a legtöbbször komoly neve volt. Olyan, amit külföldön is könnyen ki lehet mondani ... Ki lehetett volna mondani ... Akinek nevet adunk, az hozzánk nő.

HUBERT Ugyan, kérem, mire jó ez az érzélgős búbánat ! Magát az égvilágon semmiféle kár nem érte. Sőt kapott egy csomó prémiumot!

CSOM A prémium az megvolt. Az meg. De a kölykeimet lelőtték, kérem.

HUBERT Én ,megértem, hogy a vádlottnak szívéhez nőttek ezek az állatok, szerette őket, sajnálja őket, szomorkodik miattuk, de ez még mind nem ok arra, hogy akár engem, akár bárki mást bosszúból félholtra verjen az oroszlanokért.

CSOM *(csodálkozva)* Az oroszlanokért?

HUBERT *(kicsit nyugtalanul)* Nem azt mesélte mostanáig?

CSOM *(szomorú, hogy nem értették meg)* Itt nem az oroszlanokról van szó, kérem.

HUBERT Hanem...?

CSOM *(szelíd szemrehányással)* Rólam. Engem csaptak be. Nekem hazudtak. Nem vagyok én olyan buta, hogy ne tudnám, hogy az oroszlán se nem érez, se nem gondol, se nem emlékezik. Legalábbis nem úgy,

ahogy sokan hiszik. És ha jól céloztak, mikor rájuk lóttek, még csak nem is fájt nekik semmi. *(Minden pátosz nélkül)* Az emberről van szó, tisztelt bíróság. Az utolsó öt évben minden áprilisban kiváló dolgozó kitüntetést kaptam, megvan róla a papír. *Aztán meg* munka érdemrendet. Bronzot. A munkám után. És kaptam még két tüdőgyulladás, mind a kettőt kihordtam lábon, amikor elromlott a kazánunk, és a bundámat a kölykökre terítettem éjszakára, hogy meg ne fázzanak. Nem ért kár, mikor kiderült, hogy a munkámnak, a prémiumomnak, a dicséretnek, ki-tüntetésnek, az örömomnak, az egész életemnek semmi értelme sem volt?! Haszna talán igen, de értelme? Azt elvették tőlem ... Igen, kérem, az utolsó szó jogán ... Most el fognak itt ítélni engem, és ez így már rendben is lesz. Ez a törvény. Csak még egyet tessék megmondani. Abban az udvarban néha leült mellém egy kisgyerek. Egyszer azt mond-ta, hogy ő már kisdobos, és kezdte nekem fújni a kisdobosesküt vagy -fogadalmat, már nem tudom, hogy mondta, de azt tudom, hogy abban benne volt:

„a kisdobos az mindig igazat mond”. A felnőtteknek miért nem kell ilyen esküt tenni ... ? És ha a tisztelt bíróság most azt kérdezi, hogy bűnösnek érzem-e magam, megmondom, amit tettem, azt le nem tagadom, de bűnösnek nem érzem magam. Amit én elkövettem, az súlyos testi sértés, de amit ellenem elkövettek, az micsoda? Ezt ki mondja meg nekem? *(S mert nem kap választ, még egyszer csöndesen megkérdi)* ... Ki mondja meg...? *(Néhány pillanatig szembenéz a közönséggel, majd a színt elszótétül, Béres marad egyedül a színpad elején)*

BÉRES Az ítélet nem volt túl szigorú, de azért *ítélet* volt. Talán szerencsésebb lett volna, ha szigorúbb. A kirendelt védő enyhítésért fellebbezett, és másodfokon négy hónappal csökkentették a büntetést. Talán szerencsésebb lett volna, ha nem csökkentik. Az elítélt jó magaviseletéért elengedték a büntetés egy-harmadát. Talán szerencsésebb lett volna, ha nem engedik el. Szabadulásának reggelén a pályaudvar melletti talponállóban Csom Sándor megivott egy-más után öt féldeci pálinkát, azután belépett egy már felgyorsult vonat két kocsija közé. Azonnal meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy a balesetet az áldozat erős ittassága okozta ... Köszönöm a figyelmüket. *(Kicsit meghajlik)*

Függöny

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója

50 4516 Pátia Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató